

~~3455~~

~~Historie~~

Rozprawy

~~3163~~

Kon.
18

do panowania Jana Kazimierza
Króla polskiego
odnoszą się

OT Partynows. za 5 ark.

Książka dezynfekowana

Po przeglądnięciu
umyć ręce

~~Hist. 3163~~

15

5

- Carolus 17
Gustavus
- 17 r) S. R. M. Sueciae binae literae, priores ad S. R. M. Christ. et posteriores ad Gen. Ordines foed. Belgii, contra causas expeditionis in Zelandiam contra reg. Daniae. b. m. i. r. (k. n. l. 4)
- 18 s) Resurrectio Poloniae auxilio aquilae. b. m. 1658. (k. n. l. 2)
- Paulli 19
Jacob Henrick
- 19 t) Epistola amici ad amicum de causis renascentium dissidiorum Sueco-Danicorum. Hamburgi 1658. (str. 10)
- 20 u) Brevis discussio querelarum, quae per regis christ. legatos et internuntios contra augustiss. Imp. Ferdinandum III. propositae sunt. b. m. 1657. (str. 20)
- Frischman 21
Johann
- 21 v) Labores electorii sive solennia electionis et consecrationis. b. m. 1658. (str. 30)
- 22 y) S. R. M. Sueciae commissariorum responsum ad literas legatorum electoralium Brandeburgicorum. b. m. 1659. (k. n. l. 24)
- Frischman 23
Johann
- 23 z) Censura censurae in collegium electorale amicae. b. m. 1658. (str. 44)
- 24 aa) Biorenklou Math., Memoriale ad eminentiss. sereniss. S. R. I. electores. b. m. 1658. (str. 32)
- 25 bb) Peyrer Isa. Epistola ad Philotimum, qua exponit rationes propter quas ejuraverit sectam Calvinii et librum de Praeadamitis quem ediderat. Francofurti 1658. (str. 36)
- 26 cc) Retz de Joan. Franc. Paul. de Gondi Omnibus episcopis, presbyteris et universis filiis ecclesiae. b. m. 1660. (str. 28)
- Frischman 27
Johann
- 27 dd) Animorum in Europa et vicina Asia motus de Suecici belli motu in Polonia. Upsaliae 1656. (str. 75)
- 28 ee) Gabriis Luc. de. Injustitia armorum Suecicorum in Polonos responsione apologetica ad epist. Cyriaci Thrasy-machi ad Andr. Nicanorem data, nec non ad brevem et preliminarem enumerationem causarum, ob quas Carolus Gustavus R. Suec. coactus est Reg. Pol. bello adoriri. b. m. 1657. (str. 60)
- 29 ff) Elogium funebre Ser. Caroli Gustavi R. Suec. Gothenburgi in Suecia Februario mense a. 1660 extincti. b. m. i. r. (k. n. l. 14)
- 30 gg) Epitaphium Regni Daniae agonizantis, eiusque inopinata convalescentia et generosa resurrectio ex tumulo. b. m. 1660. (k. n. l. 4)
- Rapp 31
Christoph
- 31 hh) Homo politicus auctore Pacifico a Lapide. Cosmopoli 1664. (str. 30)
- 32 ii) Stetget Harip. Conjectio de futuro Romanorum rege promovendo in imperatorem. b. m. 1658. (str. 22)
- Frischman 33
Johann
- 33 kk) Collegium reliquorum Imp. deputatorum ad Collegium electorale de praesenti statu Imp., imperatore eligendo, scribenda lege, annexis aliis. b. m. 1657. (str. 97)
- 34 ll) Responsio ad duo scripta Danica, quorum alterum sub

ri
I
5
-
-
0
i-
0
-
i
-
e
)
-
-
-
-
-
-
i
i

titulo Juris feodalis armatae Daniae, alterum sub nomine Manifesti exiit. Francofurti 1658. (str. 39)

35 *mm*) Epistola equitis Romani de eligendo rege Romanorum b. m. 1658. (str. 16)

36 *nn*) Brevis informatio et demonstratio, quam injuriosae et calumniosae persuasionibus feliciss. record. Imp. quondam Ferdinandum III. ejusq. filium Ser. Hung. et Boh. Ig. Leopoldum a legatus Reg. Suec. coram electoribus et latibus imperii emisso in publ. libello accusatorio ruptae acis insimulare conatus fuerit. b. m. 1658. (k. n. l. 15)

37 *oo*) Scher Mart. Vota Germaniae intranti Austriam obita Leopoldo. b. m. i. r. (k. n. l. 4)

38 *pp*) Biörenklou Math. Memoriale novum in puncto pacis et securitatis publ. quod nomine S. R. M. Succiae d. 4 Maii a. 1658 exhibitum est S. Rom. Imp. collegio electoralii. Francofurti 1658. (str. 7)

rr) Delirus prodromus in viam reductus. b. m. i. r. (str. 6)

ss) Delirus prodromus. b. m. 1658. (str. 14)

tt) Negeschius Petr. Comparatio inter Claudium Tiberium princ. et Olivarium Cromwellium protectorem. b. m. 167. (str. 28)

uu) Classicum belli christiani ad christiani principes omnis adversus christiani nominis hostes Ottomanidas. b. m. 161. (str. 37)

vv) Disjectio rejecta sive iterata et constans querelam Gallicarum discussio. b. m. i. r. (str. 22)

yy) Responsum ad nuperam illam admonitionem Gallicam juxta ac Germanico stilo adversus sanctius Christianiss. regis consilium publicatam ex causa Martici Anglici belli contra regem catholicum sociis cessi. b. m. 1658. (str. 32) sk.

Exp. dobrze zachowany tego zbioru pism ulotnych do panowania Jana Kazimierza odnoszących się. Oprawa z wyciskami i klarami.

1773. Pękałski Petr. De Petri militis per S. Stanislaum episc. Crac. resuscitatione. Cracoviae 1826. 8vo (k. n. 2, str. 23) br.

1774. Peterek Jan. Wykład systematyczny zarazy bydłowej, przez J. N. Kurovski. Warszawa 1833. 8vo (str. 108, tabl. br.

1775. Petricius Joan. Innoc. Historia rerum in Polonia gestarum anno 1620. Cracoviae b. r. 4to (k. n. 3, str. 77)

1776. — Palaestra oratoria sive Imitatio Ciceronis. Cracoviae 1624to (k. n. 50) br.

1777. Piasecki Fel. Wróżka, dramat. Kraków 1861. 8vo (str. 2) br.

1778. — Jac. Mythologia Aeneidum P. Virgilli Maronis. Cracoviae 1635. 4to (k. n. 8) br.

39.
Frischmanu Johanu 40
Schultz Petrus 41

Frischmanu Johanu 42

43.
Frischmanu Johanu 44

1754. *Paradoxa koronne publica i privatim potrzebne szlachcicowi polskiemu*, napisane r. 1603. Kraków 1853. 8vo (str. XXI k. n. 1, str. 152, k. n. 2) br. — 25
1755. *Paritius Christ. Frid. Commentatio brevis ex historia literaria de quibusdam Silesiis eruditis in Polonia muneribus functis*. Cracoviae 1816. 4to (str. 24) br. — 40
1756. *Parkossius Jac. Antiquissimus de orthographia polonica libellus*. Posnaniae 1830. 12mo (str. 99) br. — 50
1757. *Parthenay v. A. Geschichte von Pohlen unter der Regierung August II. Mietau 1772*. 8vo 2 Ty (I. str. XIV i 508; II. str. 640) p. 2. —
1758. — *Histoire de Pologne sous le regne d'Auguste II. La Haye 1733*. 8vo 2 Ty (I. str. XXIV i 256; II. str. X i 256) 2. —
1759. *Paschacy Andr. Sig. Plausus laetitiae publicae ad triumphalem post victorias reditum serenis. ac invictis. princ. Joannis III. reg. Polon. etc. expressus*. Cracoviae 1683. fol. (k. n. 14) br. — 50
1760. *Pasternak K. F. Wielki świat małego miasteczka*. Wilno 1832. 8vo T. II. (str. 214) br. — 25
1761. *Pastorius Joach. Bellum scythico cosacicum etc. Dantisci 1652*. 4to (k. n. 8, str. 269, k. n. 1) p. 7. —
1762. — *Florus Polonicus, seu Polonicae Historiae epitome nova*. Lugd. Batavor. 1641. 16mo (str. 215, k. n. 16) br. 1. —
Brak tytułu, dedykacyi i przedmowy kart 7.
1763. — *dtto. Gedani et Francoforti 1679*. 16mo (k. n. 22, str. 851, k. n. 20) psk. 2. —
1764. *Paszkowski Franc. Mowa miana przy założeniu podstawy mogiły na pomnik Tadeuszowi Kościuszce 1820 r.* Kraków b. r. 8vo (str. 12) br. — 25
1765. *Paterkula K. Welleja Historia*. Warszawa 1830. 8vo (k. n. 1, str. 276) psk. — 50
1766. *Pauli Żeg. Pamiętniki do życia i sprawy Samuela i Krzysztofa Zborowskich*. Lwów 1846. 8vo (str. XI i 215) br. 1. —
1767. — *Pamiętniki o wyprawie chocimskiej, z rękopismów i druków mniej znanych*. Kraków 1853. 8vo (str. XI i 184, k. n. 1) br. 1. —

1772. Pax Polono-Svecica, per deputatos ad id sereniss. ac pten-
tiss. princip. Poloniae, Sveciae Regum legatos coneta
Olivae 1660. 4to (str. 22)
2. b) Pax Germano-Svecica etc. Viennae 1648. (str. 84)
3. c) Wolphius Joh. Pannonia perrorata panegyric. b. m.
1652. (k. n. l. 10)
4. d) Rewa de Petr. De sacra corona Regni Hungariae.
Viennae 1652. (str. 96)
5. e) Copia literarum cujusdem magnae dignationis Poloni Dn.
Przimsky ad fratrem suum Dn. Christ. Przimsky Castell.
Culm., in quibus amore patriae suae ductus explicat, quid
sentiat de tractatu Polonorum cum Austriacis. Cusini
1657. (str. 11)
6. f) Biörenklou Mat. Memoriale iteratum in puncto pacis et
securitatis publicae. Francofurti 1658. (str. 12)
7. g) Statera veritatis ad quam responsum Gallicum. b. m.
1658. (str. 27)
8. h) Statera veritatem transgressa subversa. b. m. 168.
(str. 19)
9. i) Circa pacem religiosam ficta veraque propositio in Ept.
ad D. Baronem. b. m. 1661. (k. n. l. 10)
10. k) Querelae universi cleri in Majori Polonia et Dioec. Pos-
nan. super barbara Austriaci militis insolentia, in Orl.
Eccl. et Christ. patrimonium exercita. Posnaniae 1658.
(str. 4)
11. l) Olszowski Andr. Expositiones coram eminentis. D. Elet.
Moguntin. b. m. 1658. (k. n. l. 2)
12. m) Olszowski Andr. Memoriale nomine S. R. M. Poloniae
et Suec. ad S. E. Illustr. S. R. Imp. Electores, Principes
et Ordines. b. m. 1658. (str. 4)
13. n) Moguntini labores electorales, praevii et electorii.
m. 1657. (str. 45)
14. o) Grandmont Ant. et H. de Lionne Memorialia bina, pri-
mum ad deputationem statuum ord., posterius ad collegium
elect. directa. Francofurti 1658. (str. 15)
15. p) Disjectio brevis illius Gallicarum querelarum discussio
nis. b. m. 1658. (str. 16)
16. q) Pacificatio Ratisbonensis inter S. C. Maj. et Reger.
Franciae. b. m. i. r. (k. n. l. 8)

Frischman
Johann

Frischman
Johann

miss. ac pen-
gatos concta

(str. 84)
gyrice. b. m.

i Hungariae.

is Poloni in.
sky Castell.
explicat, qid
cis. Custini

cto pacis et

licum. b. n.

. m. 1633.

io in Epi.

Dioec. P.
tia, in Or.
niae 165.

is. D. Elec.

M. Polonia
, Principe

electorii. b

bina, pri
d collegium

discussio

et Regem

P

S

PO

PA

AU

SE

PR

LE

O

IN IVSTITIA
ARMORUM SUECICORUM
IN POLONOS.

RESPONSIONE APOLOGETICA.

Ad Epistolam

CYRIACI THRASYMACHI

ad

ANDREAM NICANOREM

DATAM.

Nec non ad

BREVEM ET PRÆLIMINAREM ENUME-
RATIONEM CAUSARVM.

Ob quas

CAROLUS GUSTAVUS REX SUECORUM

coactus est REGEM POLONIÆ Bello adoriri.

à

LVCA DE GABRIIS

manifestata.

ANNO DOMINI

M. DC. LVII.

Audite o Gentes, non rumpite fœdera Pacis
Nec Regnis postferte fidem.

Si'ius Italicus, lib. 2. Bel. P.

23029
II

DOM

PO

Do

B In
ro
lis
ran
na

Baltici repress
alutis & man

dicram Literat
ra a me secundar
p'is V'stra def
armorum calam
ratione Caroli G
est, minime ca
habendum existi
quaque ingenio n
quaque centum, c
re posse videant
cupantur: sed
V'stra & Orbi
veneri miseris.

SERENISSIMO
 AC
 POTENTISSIMO PRINCIPI
 DOMINO
 DOM. IOANNI CASIMIRO,
 POLONIÆ ET SVECIÆ REGI,
 DOMINO DOMINO CLEMENTISSIMO.

Inam explicavit aciem contra *Majestatem Vestram Svecorum Furo-
 rum. Alteram Armorum, Literarum alteram. Viramq; Iustitia vexil-
 lis adornatam, à Perfidia vero, & Impostura instructam & ordina-
 tam. Primam, Duce Divinâ Iustitiâ, dextera Majestatis Vestrae mag-
 na ex parte profligavit, & à Carpathiis montibus ad littora usq; Ma-
 ris Baltici repressit: eandemq; partim aer infestus diminuit, partim vis procellarum
 ad littus & manus allisit, stupente, & applaudente Orbe:*

lib. 1. Bel. P.

O nimium dilecte DEO cui militat æther
 Et conjurati veniunt in prælia venti!

*Alteram Literarum nonnulli fortiter oppugnarunt & expugnarunt, quorum vi-
 res à me secundari non erat necesse. Cum tamen jam antea justo atrocis injuria Ma-
 jestatis Vestrae defendenda ardore inflammatus, Martioq; campo destitutus, in vicem
 armorum calami corripuissem, & cum Cyriaco Trasymacho Causas hujus Belli
 nomine Caroli Gustavi divulgatas posterius declarante in Monomachiam me accin-
 xissem, minime id certamen deserendum, aut à Regiis Majestatis Vestrae oculis ab-
 strahendum existimaui. Nec demum superfluum ratus sum, aliorum opera meam
 quoque ingenio non fide imparem adicere, cum mihi quidem si lingua centum sint,
 oraque centum, & totidem calami Vindicanda Majestatis Vestrae injuria, vix suffi-
 cere posse videantur. Non quod id non dignius & efficacius Arma Majestatis Vestrae
 exequantur: sed quod simul hostem Literarum Castris, larvisque quibus Majestati
 Vestrae & Orbi illudit exui, & ejus Furorem ratione vinci, ac pluribus vinculis
 vinciri intersit. Prodeoque igitur in arenam pro causa Majestatis Vestrae non contra*

Trasymachum modo sed & contra totum Svecicum Furorem. Fave Serenissimis oculis Rex Potentissime. & ubi Triumpho. & Gloria Tua viceris Pugilis Tuis. amissis omnibus. vitam etiam cum sanguine pro Te pridem fundere parati memor esto

Majestatis Vestrae

fidelis.

& humillimus famulus

L. D. G.

CYR

Incidit novis
morum Sveci
ad Andream

Ex qua Breve
vilius Gustavus
epromiscua ple
cognovi. Hanc
randam suscepi
eam quoque no
nomine, & an

In utrisq
judicium tuum
tam sapientissim
nis Svecicis sic
gem, Exercitum
tatem armatum

Sed fateri
re, quam Justitia
de qua jubet dic
tamen tantum lu
prater eam nihil

Porro ex
que prava sunt,
ta est, ut si infer
quod Stigiae im

Hujus qu
tam, vultumq
asperis, dum i
juris hujus bel

LUCAS DE GABRIIS,
CYRIACO THRASYMACHO.

S.

Incidit novissimè in manus meas Epistola Tua Trasymache De justitia ar-
morum Svecicorum in Polonos, per que eà liberata a magno periculo Germania,
ad Andream Nicanorem data, jam per multas legentium manus panè detrita.
Ex qua Brevem quoque ac preliminarè Enumerationem causarum, ob quas Ca-
rolus Gustavus Rex Svecorum coactus est Regem Polonia bello adoriri, à Te non
è promiscua plebe, sed magni momenti Viro regis illius nomine, ante, editam
cognovi. Hanc enim, quod tardiori, ut ais, Lectori, brevitate obscurior esset, decla-
randam suscepisti, & Epistolæ Tuæ fundamentum esse voluisti. Quapropter
eam quoque non invitus Tuam esse feres, meque tanquam à Te, utcuq; regis
nomine, & animo scripta, uti patieris.

In utrisque lectis probavi profundum, & verè regio Ministro dignum
judicium tuum hac in parte, quod: Arma sine justitia nihil esse nisi latrocinia,
cum sapientissimis quibusque tenere, & sentire videaris; ideoque *Justitiam* Ar-
mis Svecicis sic omnino induis, & aptas, ut juxta Romanas quoque Leges, Re-
gem, Exercitumque Svecorum in Polonia, Armis quidem decoratum, Justitia
autem armatum esse, monstrare possis.

Sed fateri tamen necesse est me in hac *Justitia* Tua, nihil magis desidera-
re, quam Justitiam, eam nimirum Cujus; ut ait Cicero fundamentum est fides,
& quæ jubet dicere, & facere ea, quæ recta sunt, prohibetque contraria. Huic
enim tantum lumen, tantamque vim inesse veteres dixerunt, ut si Dii cessarent
præter eam nihil esset aliud, cui Deitatis nomen jure tribueretur.

Porro ex adverso Injustitia est, quæ sine fide, audet dicere, & facere ea
quæ prava sunt, supprimitq; contraria, & cui tanta obscuritas, tantaq; maligni-
tas est, ut si infernales illi mendacii Spiritus cessarent, nil præter eam esset aliud
quod Stigiæ imposturæ, & perversitatis nomen, jure obtineret.

Hujus quippetam atræ, tamq; fuliginosæ Naturæ colorem dare candi-
dum, vultumq; appingere Justitiæ, quantum oleum & operam perdere est ipse
experiris, dum iterum Æthiopem lavans, *Obscurioribus illis*, ut ais, *quæ de cau-
sis novi hujus belli, edita sunt chartis*, nitorem facere in cassum laboras.

Neque enim latet orbem qua Injustitia Arma Svecica primum in ipso-
rum proprium eundemque Regem Poloniae sumpta: qua injuria in Provincias
Reipublicae Poloniae verita, & promota: quam extrema fidei jactura in Poloni-
am novissimum sunt accelerata: quorum omnium notitiam quapiam ingenii in-
dustria, aut sagacitate ex conscientia generis humani aboleri posse frustra ar-
bitraris.

Et recte quidem prius *Brevi illa ac preliminaris Enumeratione causarum*,
Arma hac Regis Svecorum nomine non tantum coram Orbe Christiano excor-
panda, susceperas, Verum etiam, eorum rationes, omnibus qui illas introspicient, et-
iam *Subdivis Republica Polonia harum Machinationum ignaris*, ipsum, Regem
probare posse, obtuleras; ac praeterea, multa alia contra Pacta, fidemque publicam.
Subditosque dicti Regis falsitata, uti à proposito tunc compendio aliena, uberiori
causarum declarationi ex ipsis actis deducenda, relinqueras: sed mox hunc Judi-
cem, Orbem nempe Christianum, veluti suspectum, omnesque alios prius placi-
tos refugiens Arbitros ad unicum Nicanorem duntaxat, cum omnibus illis re-
giiis rationibus ab ipso statim praesliminio appellasti, eique tam universalis pro-
positionis Judicium, soli detulisti.

Quis autem ille Nicanor? Dubio procul Dux olim Macedonum, qui te-
ste Plutarcho, simili Armorum Justitiam fretus, Athenas invaserat, populique Prin-
cipem è fastigio Magistratus sui praecipitem egerat; quo in mirum favorabilio-
rem vix ab similibus causa Judicem, ne inter mortuos quidem reperire potuisti.

Cum verò non Nicanori solum, aut mortuis, sed omnibus vivis nempe
Orbi universo, interfit, Justitiam, eam quae vera & sancta est, & cujus anima est
fides, praecipuum humani generis vinculum, servari, omniumque circa Regno-
rum, & gentium res agitur, paries dum proximus ardet: nemini profecto cu-
juscunq; Gentis sit, & Nationis, tantum arbitrium, Regia libertate: *Omnibus,*
qui haec introspicient, delatum, postponendum est: quin super causas illas brevi-
ter tunc propositas, uberiori autem Epistola Tuam declaratas, concessio uteretur
suffragio.

Quamobrem nec à me alienum esse existimavi harum publicam propo-
sitionem penitus introspicere, & quid tam de singulis iis quam de universa In-
justitia Tua sentiam exprimere.

Qua in re verba à me anxia, aut speciosa minimè expecta, quinimo pure
nuda, & simplicia, plus nimirum fidei quam artis habitura: quorum spontaneo,
faciliq; obsequio latentem in proscenio *Justitia* Tuae, Injustitiam, in apertum
producam, ut eam in verò ipsius vultu clarè conspicias.

Quod

Quod du-
plationem Fac-
nos, & libera-
fisse videris ill-

Nisi que-
monuerit; tu o-
& Judicium &
modi Justitia-
necesse habeat

Nam si
un univique
unicuique tribu-
& appositè hu-

Ad quos
Tuae, singula-
mis, uti quoque
Charra. Easen-
hibere omnia,

Quas q-
Causarum ob-
Carolus Gusta-
decoratis, sed
nissimis modo-
contra quam
monstrat, & c-
nim & c. in T-
verò ipsum ta-
tulum, & asser-
mus, ejusdem
quid jam de fl-

Quangu-

Quod dum aggredior, invitat me inprimis, imò etiam rapit in contem-
plationem Facies Epistolæ Tuæ, Titulo: *Iustitia Armorum Svecicorum in Po-*
lonos, & liberanda à magno periculo Germania insignis in qua mihi planè expref-
fisse videris illud Poëticum:

Imminet armorum rabies, ferrig, potas
Confundet jus omne manu, sceleriq, nefando
Nomen erit Virtus:

Nisi quod Poëta ille de armis adhuc imminentibus hoc modo primum
monuerit; tu contra, præmonitione omiffa, armis Caufarum propositionem,
& Judicium & promulgationem decreti belli prævertifti. Ideoq; fons hujus-
modi Iustitiæ, ad eò me fufpenfum, & attonitum detinet, ut quærere ex Te ipfo
neceffe habeam, quid eft Iustitia?

Nam fi cum legibus dices: quod fit, confans & perpetua voluntas jus fu-
um unicuique tribuendi, vel certè: Honèftè vivere, neminem lædere, jus fuum
unicuiq; tribuere: Videamus num caufæ & effectus *Iustitiæ* Tuæ convenienter
& appofitè hujusmodi definitioni refpondeant.

Ad quod dignofcendum, accipiendæ nobis funt per ordinem Epistolæ
Tuæ, fingulæ, & præcipuæ illius partes, formaliaq; & genuina verba, ac inpri-
mis, uti quoq; primò politæ, *Brevés illa, qua de caufis novi hujus belli, edita funt*
Charta. Eas enim, *Abundè, nifi quod tardiori Lectori brevitate funt obfcurores, ex-*
hibere omnia, affirmas.

Quas quidem non minus confpicuo involucro *Enumerationis* nempe
Caufarum ob quas *Sereniffimus ac Potentiffimus Princeps ac Dominus, Dominus*
Carolus Gustavus Rex Svecorum &c. &c. coactus eft Regem polonia bello adoriri,
decorafti; fed fimul Injurtiæ labe inquinasti, dum alterum Regem, non *Sere-*
niffimi modo, fed & *potentiffimi* Titulo donafti, alterum omni profus fpoliasti
contra quam regula Iustitiæ: neminem lædere, jus fuum unicuiq; tribuere de-
monftrat, & contra, quàm ipfe mox infra fcripturus eras: *ob omiffum* nempe *u-*
num &c. in Titulo S. R. M. Svecia, paritati inter utrofq, Reges derogatum effe. Te
verò ipfum tantæ Cenforem Injurtiæ, omiffiffe integrum Regis poloniæ Ti-
tulum, & assertæ paritati tantò magis, quantò, poloniæ & Sveciæ Rex legiti-
mus, ejusdem Sveciæ temporaneo Rege, altior eft, derogaffe non pudet? Vide
quid jam de ftatera totius Iustitiæ Tuæ fentiendum, & an non dicendù fit illud;

Hec quam difficile eft crimen non prodere vultu!

Quaquam & variatio Reatus in titulis, quorum alter in prioribus
Char-

Chartis Regem Poloniae solum, alter in posteriori Epistola tua Polonos accusat, non vacat, nota inconstantiae, quae à vera & solida iustitia, aliena est, Varians enim in Jure non auditur.

Sed evolve quae so ex illis, *obscurioribus Chartis*. Caput Iustitiae Tuae, à cuius constitutione, status totius corporis cognosci possit. A capite enim bona valetudo, vel si hoc infirmum cetera membra labare necesse est.

Id porro quam vitioso humore scateat, quantoque cerebri fumo repletum sit, indicat principid, ipsius conceptus, Thema nimirum totius operis Capitale, ideoque ibi majori pra omnibus Litera signatum, primoq; positum his verbis: *Vetus verbum est: FVRORE fit laesa sapius patientia*. Quod cum Apocryphum sit, & obscurum, quare ex te cur non potius hujus loco posuisti certum, verumque verbum Senecae, quod sic habet: *Vetus dictum est: à lasso rixam quarere, aquae autem ab esuriente & sitiente, & omni homine quem aliqua res urit*. Sic enim verè, & breviter expressisses: Svecos longo Induciarum cum Polonis curriculo lassos, auri sacram famem, sitimq; maris Balthici universi, cum Prussia, imò Polonia, & protectione Germaniae, ab occasione distracta bellis Poloniae accensam, & usque ad fortunam Alexandri Magni, & mensuram Gotticarum olim praedarum ut infra patebit profectam, diutius jam ferre non potuisse, rixamque omnino quarere debuisse. Fames enim & mora bilem in nasum concitant. Quae sanè patientia longitudine Induciarum lasa, & commoditate invadenda Polonia irritata ad probandam hujus belli causam suffecisset. Sed dictum illud incerti authoris pro certo themate tam gravis negotii, & quidem Regis nomine assumptum, insuper confudisti, dum postposita patientia, ne quis dubitaret primariam esse causam hujus belli. *Furorem* vetus illud verbum novo ordine posuisti. *Furor fit laesa sapius patientia*. Horrendum profectò, & contrarium sanè rationi principium. Huic enim, ut ait Sapiens, non frendens, nec caput quassans, sed placidus, & in statu debet esse vultus, cum magna pronunciat. Hicnè ergò ad eò turbidus, & confusus humor pro fundamento erit omnium hujus belli causarum, qui pyroclastro, vulgò pettardo similis, evertet potius, quam firmabit Iustitiam! quantum enim à recta ratione, tantum à constanti & perpetua, jus suum unicuique tribuendi, voluntate abest. Audi Senecam, quid de Ira duntaxat, quae furor quidem, sed brevis tamen est, sentiat, & dicat: Ira, inquit, quam quidam è sapientibus viris, brevem Insaniam dixerunt impotens sui est, decoris oblita, necessitudinum immemor, in quod cepit pertinax, & intenta, rationi consiliisq; praclusa, vanis agitata causis, ad dispectum & qui, veriq; inhabilis, ruinis simillima, quae super id, quod oppressere franguntur.

tur. Quid verò, idem de *Furore*? Furentium, inquit certa indicia sunt; audax & minax vultus, tristis frons, torva facies, citatus gradus, inquietæ manus, color versus, & ultra; Flagrant & micant oculi, multus ore toto ruit or exestuante ab imis precordiis sanguine, gemitus, mugitusque & parum explanactis vocibus sereno præruptus, & complosa sæpius manus, & pulsata humus pedibus, & totum concitum corpus, magnasque minas agens, fœda visu, & horrenda facies, depravantium se, atque intumescantium. Quæ omnia in Svecis, eorumque hujus belli causis planè verissima *Abunde* hoc unico verbo *Furoris*, vel *tardioriam Lectori* ostendisti & expressisti.

Ergo perge proferre ea, quæ turbidus hic, & visu fœdus depravantium sese, atque intumescantium *Furor* parturit, namque

*Fert animus, causas tantarum expendere rerum,
Immensumq; aperitur opus, quid in arma furentem
Impulerit populum, quid pacem excusserit orbi?*

Igitur ab hujusmodi capitis dispositione, adducis imprimis *Borium*, & *Krockovium* cum militaribus *Copiis*, illum in *Livoniam*, hunc in *Pomeraniam* per *Provincias Regni* transire permissos. Sed cujus illi erant *Ministri*? id porro in *Brevibus Chartis* obscurum, minimè & in *Epistola tua* declaras; ne scilicet *Ductores Cæsareos* ad regimen & potestatem *Regis Poloniae* impertinenter trahere, vel potius *Imperatorem* ipsum de his accusare videaris. Et principio quidem suspicaris duntaxat, quod *haud credi possit*, *Borium*, in scio & invito *Nadislao* tot *Regni provincias* pervadere potuisse mox affirmas, quod: potius, certis *documentis constat*, instigasse *Nadislauum*, eundem *Borium* ut *expeditionem illam suscipere*. Huic nè igitur, an illi argumento credendum est, nam hæc *documenta* cuius obscura, cum in *Epistola tua*, ea propter scripta minimè declaraveris id potius, certo constat *documento*, quod illa, nec certa sint, nec sint, nec *Tibi* aut cuivis mortalium de illis constet.

Quocirca resili ad *Lithuanos* quod hi scilicet: *Facti auctores merito censentur*, quod ubi voluissent impedire potuissent. Ergo tibi novæ *Authori Injustia*, hic *author* est facti, qui impedire non vult, ubi potest? Si saltem complicem dixisses, utique aliquid opinionis huic *Doctrinæ* fecisses. Cæterum si *Authores* hujusmodi vel potuissent quidem illud malum opinione celerius, quantumcunq; fuit, non à *Svecis* modò, sed ab *agris etiam propriis* impedire & avertere, nec tamen voluissent; quid inde delicti in *paçta* & *Svecos*? nonnè hæc *superba* adeoque *insana opinio* est, tam prædominantem *Svecorum* imaginari *Authoritatem*,

B tem,

sem, ut ceteri Reges & populi Provinciarum Svecicarum excubitores, & bre-
vi, custodes corporis esse teneantur? nam de reliquo somnio *Suppeditatorum*
Krockovio ex Arce Pucensitormentorum quid attinet dicere? cum illa ipsa qua
seris documentis constare jactasti, neque probaveri, neque infra, aut unquam
probare potueris.

Siporro Poloni illud sic fecissent, prout hoc bello *Germania* ut vocas Tu
Electores, Marchiones, Duces, Landgravii, Comites, & Nobiles fecerunt, qu
Svecis in Amicam Fœderatamque; & nuper Pacis Germanicæ promotricæ Po
loniam contra Regem pactis ejusdem pacis comprehensum, non modò transi
tum per Ditiones suas indulserunt, verum etiam ipsi in personis suis adhæse
runt, & tam pia Castra secuti, ingentes prædas è Polonia receperunt, eamque
tot, & tantis aliis damnis affecerunt; tunc profectò meritò violatorum ho
modo pactorum culpam à te potuissent. Cùm verò de irruptionibus illis Bot
& Krockovii universaliter inter Imperatorem & Svecos, incluso pactis iis
dem, ut supra, Rege Polonia, Osabrugis plenè transactum sit, nonnè tu de
his taliter sopitis, *Furiosorum* gemitum, mugitumque, vel ipse agnoscis?

Sequitur *Oeselia Insula* quam à *Vladislao tentata* scribis addis que quoc
id ejusdem ad Ordines *Oeselanos Litera ac Diploma Cubiculario Bergio traditum*
satis superque commonstrant. Sed adeò non superque; ut nec satis quidem, cùm
ea nemo, neque in his ipsis Brevibus Chartis, neque in uberiori Epistola Tu
viderit, aut legerit. Quasi protulisses, id potius, satis superque commonstra
rent, Insulam illam ad Livoniam spectantem, Republicæ Polonæ esse proprie
am, Rege, & eadem Republica in scia, per Regem Daniæ Hypothecarium pos
sessorem ad alium nullatenus alienari, aut transferri potuisse; de eoque licitè
& necessario Ordines moneri, imò Regem & Republicam sine ullo Pacto
rum Svecicorum præjudicio protestari debuisse. Satis præterea superque eom
monstrarent, Svecos, hac quoque in parte, pacta Induciarum fregisse, quæ de
rantibus iisdem, adversus Regnum Polonia, eique mediatè, vel immediatè
subjectas Provincias, nec quicquam moliri tentareve permittebant, dum in te
gum Regis & Regni Polonia, avulsionem, dictæ provinciæ moliri, tentareque
& exequi non dubitarunt. Quæ in re polonorum animos insuper exasperavit
quid nisi *Furoris* inquietæ manus persuaserunt?

Succedit *Tentata fides Subditorum Regni Sveciæ in Livonia*: in qua habet
Regnum Sveciæ aliquos subditos, præter milites, & bonorum occupatores
non constat. Alioqui Subditorum Regni Polonia, illius provinciæ incolarum
solicitare fidem quid opus? cum ea Regi Regnoque Polonia jurata anime
ipf

ipforum satis superq; sollicitet. Undè porro hæc allegatio præsertim *haud incertis illis ut scribis testimonis* in Epistola non probata *Furore* vanis agitato causis vacare non potest.

Cum Rege Danie Christiano IV. ut & Arnheimio, & Baudisio molitiones, in brevi illa Enumeratione recensere longum esse dicis, & à proposito tunc compendio alienum. Recenses in uberiori Epistola an *Furorem* comparantem dispares personas, & in mortuos proVectum in eodem statu relinquis asserâ, belli causam suggerente, invidia, quod olim Rex Vladislaus illius amicitia, horum obsequiis inconsulto scilicet affectu Suecorum usus fuerit.

Atque hæc talia & tanta tempore Vladislai IV. in Syecos verbo criminali: *parrata*, scribis. Quem ergo *Regem* (quando quidem in Titulo Brevis hujus Enumerationis innominatum posuisti,) *Rex Suecia* ob has causas bello adoriri coactus est. An mortuum *Vladislaum*? ut is jam corregnat in cælis, ut Armorum securus, ita prætensionum Suecicarum purus, & immunis. An vivum *IO ANNEM CASIMIRVM*? at hic per leges Divinas & humanas, ad factum fratris non tenetur. An Polonos? at non hos, sed *Regem Polonia* bello adoriri coactum esse scribis, quinimò *Subditos, Republica Polona, harum machinationum ignaros esse* in fine testaris. Nam si hos statum Republicæ non constituentes intelligis, utpote Civitates minores, oppida, & villas, ac totam plebem, quid ad eos spectant ea, quæ sunt status? sin illos qui ad statum reipublicæ pertinent, ignaros esse asseris, quid iis ignaris per regem fieri, aut ad effectum perduci potuit? sic quæ non à Justitia, & veritate, sed à præcipiti *Furore* veniunt, se ipsa subvertunt.

Transis hinc ad tempora *IO ANNIS CASIMIRI* in quem

*Furor*ne cæcus, idem, an rapit vis acrior

novum Suecorum regem videamus.

Igitur illi primum crimen hujus nomine, obiicitur. *Quod scilicet commendatione Christianæ Regine compos Regni factus nihil tamen mitior & ad pacem fuit propensor.* Mirû est quem nondû initem aliquando fuisse dixisti, huic jam nihilo mitioris facti gradus unde competit? ac nonnè morosa hæc, & à *Furore* decoris, oblito profecta tibi videtur Officii & humanitatis præsertim alienæ exprobratio? Quod enim virtutis reginæ fuit, id nõ Carolo Gustavo, aut Succis, sed illi ipsi Rex Poloniae debet, ut pote quæ non solû commendationem illam sibi præstiterit, sed & jura sanguinis & pactorû integrè secû, & inconcussè coluerit. Sed plus tamen debet Deo, & meritis Majorû, & regis virtutibus suis, quæ cû prius & potig ad solium hujus regni comendarû. *Ad æternâ cû illa pacē nihil fuis-*

se propensionem negant omnes Actus, & ipsi præcipuè Lubecenses congressus de industria ut infra patebit à Svecis subversi. Quod si vel ad æternam cum illa pacem non fuisset propensior, fuerit verò propensior ad eandem cum Carolo Gustavo, ideonè hic propensionem hujusmodi reiicere, ac potius in *Furorem* paci præclusum, necessitudinum inmemorem, verti debuerat?

Exageras quod Rex Polonia contra initia insignis illius amicitia fecit, quòd in commercio *Luerarum* cum Regina Latina Lingua uti noluerit. Addis quæ ut hac via ipsum fundamentum *Pactorum* conuelleret. Potesnè hujusmodi fundamentum *Pactorum* cuius obscurum, in Epistola tua deducere & commonstrare? Quippè literas illas Gallicè scriptas, aut susceperat Regina, & non fuisse contra iura *Pactorum* & amicitia scriptas iudicaverat; aut non susceperat, & satis non pœnæ modo, sed & injuriæ fraterno Regis animo suaviori methodo sese compellantis intulerat, de qua huic potius, non Svecis querendum erat. Procul itaque à Fundamento *Pactorum* causa hujusmodi abest, nisi *Furori* ad dispectum æqui veri; inhabili ubi rectum est, ibi fundamentum esse videretur, & è contra.

Repetis deinde: *insudasse Regem Polonia defectioni Subditorum in Livonia, Riga & capiendæ consilia aguisse, idq; cerro certius liquere.* Sed unde certò certius Orbi Christiano cui hæc scripsisti liquere potest quandoquidem nec in Breui hac Enumeratione, nec in uberiore Epistola tua probaveris! Qua in re nonne hunc quoq; Sermonem esse *Furori* parum explanatis vocibus præruptū quisque perspicit?

Quòd eodem pertinet illud quod subnectis *Compertum habere S.R. M. Kozakorum Gentem à Rege Polonia sæpius invitaram fuisse ut in Livoniam irrumperet.* Inprimis Kozakorum denominationem ignoras. Non enim ii sunt Gens aliqua distincta, sed militia Regis & Reip. Polonæ ex subditis tam Regiis quam Nobilium, & Spiritualium ut plurimum Russiae provincias incolentibus collecta. Quæ dum in fide est, non invitari à Regibus Poloniae, sed juberi, & iis obedire fœvuit: dum ab officio nuper excidit, ad eò ad ea quæ sunt contra *Pactorum* fidem non invitatur, ut potius ad fidem Regi & Republicæ ac ejus exemplo omnibus circum Vicinis & fœderatis servandam adigatur. Quo factum est, ut dum eos Rex, & Respublica à violandis cum Imperatore *ti* rearum *pa*ctis suis coercuisset, inde ortam defectionis eorum flammam sustinere potius quam per eos fidem *Pactorum* etiam barbari violare maluerit. Sveci porro quod à concitatis iisdem & cæteris contra Poloniam hostibus de seipis pro-

besci-

bè sciunt, id in aliis facile suspicantur ut ait Seneca. Pessimum in eo vitium est, qui in id quo insanit ceteros putat furere.

Hæc tamen omnia non facta à Rege Poloniæ sed duntaxat cogitata affectis, quod scilicet *Regi Poloniæ illa pessime cogitata adversus innocuos & Paſtorum obſervantes Svecos exequi non potius fuerit*. At scrutator cogitationum solus Deus est, illenè igitur an malus Genius cogitata Regis Poloniæ Svecis revelavit? Nã est hi Spiritibus Infernalibus pro familiaribus uti dicantur, ut & Olaus Magnus Archiepiscopus Uplandensis Svecorum, Gothorumq; primus Historiæ Svecicæ scriptor testatur libro 3. capite 21. In illis Regionibus literali sensu Sedem esse Sathanæ, & indicibili ludificatione, variisq; formis habitatoribus illorum locorum applaudere: credi tamen non possunt cogitata hominum nosse, nisi ea ludicatoriæ Sveciæ revelariat, hiq; sic revelatis crediderint. Cujusmodi revelatione ad arma concitari, quis infernalis *Furoris* esse negaverit?

Jam verò postponens hæc ais: *Et potuissent hæc fortasse diutius inulta tolerari. Verum ex quo Sveciam Rex, & Respublica Polona ostentatione perpetua Pacis toties ludificavit, & interim crebris Nuntiorum missitationibus, interim binis Lubecæ congressibus fucum Svecis fecit, non esse se à perpetua pace alienum necessitatem S. R. M. imposuit inferendi belli.* Ergo hic est murus omnium causarum hujus belli, nimirum ostentatio Pacis perpetuæ, eaque sola à Rege Poloniæ fractæ sunt induciæ? Quæro ex te qui ostentavit pacem perpetuam, habuitnè animum frangendi inducias, an potius non modò has conservare, sed iis insuper pacem perpetuam addere plus voluit, quam debuit? Ostentatione quidem armorum utique arma provocantur aliquando, ostentatione pacis ea provocari vix unquam auditum est. Ne barbari quidem oblata pace irritantur. Imò in feris ipsis blandè tractatis scimus rabiem extingui, quam Svecorum *Furor* superavit.

Quo ergo sine Rex Poloniæ pacem Svecis ostentavit? Dicis primò *Nulla alio sine quam ut tempus traheret*. Cur verò non declarasti quodnam tempus hoc modo traheret. Non enim tempus Induciarum, nam hoc ipsum per se trahebatur ad Annum 1661. Non etiam tempus Pacis perpetuæ, quod amplum restabat ad exitum paſtorum; & cujus lucranda causa insuper Legatos in Sveciam Rex Poloniæ miserat, ut infra patebit? Igitur trahebat tempus Svecis invadendæ Poloniæ, & frangendarum Induciarum, quas scilicet illi citius frigissent, nisi hæc ostentatione dilati fuissent.

Deinde; *Vi nocendi facultatem captaret*. Unde nosti finem hunc Regem Poloniæ in animo habuisse qui præsertim cinctus aliis hostibus, his potius nocendi facultatem captare satis habuerit! cum interim Sveci nil magis quam il-

li nocendi, & abrumpendorū pactōrū facultatē captarēt, ut infra ipse docebis.

Item ut *hostes in Regnum Suecia concitaret*, concitavit nē aliquos, an potius concitatos in se à Suecis continuò reprimere necessum habuit?

Denique ut *occasionem Suecis adimeret finiendæ gravissimæ illius controversiæ, quæ hæc Regna per multos annos afflixit*, hoc quàm verum est, vide pugnam tui ipsius calami contra eandem occasionem dum dicis infra: *ut pluries quàm bis Commissarii convenirent cōtra sensum pactorum esse*. An igitur Rex Poloniæ Suecis, an hi Regi Poloniæ occasionem finiendæ illius gravissimæ controversiæ ademerint? te ipsum tuæ contradiccionis appello Judicem.

Aquitu ostentationem illam pacis fucata *docere vis*, sequentibus quasi *obiter dicendis, quam parum animi regi Regnoque Polonia ad pacem perpetuam fuerit*. Dic mihi si non parum, sed nihil prius animi Regi & Regno Poloniæ fuisset ad Pacem perpetuam, idē nē Suecis, nihil itidem animi esse debuit ad servandas Inducias? Nonne studium pacis perpetuæ fuit Actus voluntatis? Induciarum conservatio Actus necessitatis, ut indicant ipsa Pactorum verba: Licet Tractatus pacis perpetuæ non successerint firmas tamen & inviolabiles manere debere Inducias usq; ad exitum Pactorum. Quod ipsum insuper Lubecæ mediante Legato Gallico instrumentaliter per verba: Liberum erit utrique parti à Conventu abscedere illæsis Induciis, reciprocè cautum & subscriptionibus partium firmatum fuit. Salva igitur est semper fides Polonorum ad Pacem perpetuam, quæ nimirum pax ipsis adesse & abesse potuit sine Induciarum corruptione, Suecorum, unde ruptis Induciis, semel abiit, nunquam amplius revertitur.

Tu nihil ominis fucum illius, quasi à Rege Poloniæ factum, fucando ais: *Quippe primo congressu Commissarii Polonici plurimis vitis refertas plenipotentias adduxerunt, ubi Titulum S. R. M. Suecia sibi arrogavit Polonia Rex*. Plurima vitia quando quidem te specificare meritò puduit, non est quod tibi ad ea respondeam. Titulum verò S. R. M. Sueciæ, cur non sibi arrogaverit Poloniæ Rex? Nonne enim idem est legitimus, & Hæreditarius Rex Sueciæ? *At subrutum hoc modo fundamentum Pactorum* dicis, idem scilicet quod & de lingua Gallica Orbi obscurum, nec tamen per te declaratum. Nam si exemplum & cæterati Tituli pactis appositi, pro fundamento intelligis, ea & cæteratio soli instrumento Pactōrū data est, non autem cautum, ut omnino trahi debeat ad alia. Ubi igitur lex non expressit, nec nos exprimere debemus. Alioqui si hoc esset Pactōrū fundamentū certè Regi Poloniæ à Titulo Regni Sueciæ ad omnes etiam Reges & Gentes quod non incusas duratibus Induciis abstinendum fuisset. Porro pleni-

poten-

potentia illa non ad Suecos solum, aut in Sueciam, (licet nec hoc pactis vetitum fuerit) sed & ad Legatos Principum Mediatorum in Germaniam missa fuit; ubi non de Induciarum interventionibus, sed de Regno Sueciae agendam erat. Quem ad Actum Titulum Regis Sueciae, alias perpetuo, ad omnes gentes, usitatum, tunc saltem sibi ipsi negare, & detrahere, quid aliud fuisset, quam sponte se Regni illius Haereditario jure spoliare, nec jam congressu illo, & Mediatione Principum indigere? Data est & caeteratio Pactis, quoad Inducias, salvo negotio principali, de quo bellu suspensum erat; non quo ad pacem perpetua, qua Lubecae extra materiam Induciarum tractanda fuit. Et vero si illa Plenipotentia, vel cum & caeteratione sola, sine expresso Titulo adducta fuisset, putasne minus rei substantiae in tali &c. &c. &c. quam in expresso Titulo contineri? ut dum rex Sueciae, post Titulum Ducis Finlandiae ponit triplex &c. &c. &c. Ideone minus tibi censetur idem, Carelliae, Bremiae, Werdae, Stetini, Pomeraniae, Rugiae, Ingriae, Wismariae Princeps? pari ratione si Rex Poloniae in illa Plenipotentia sola & caeteratione usus fuisset, ideone tibi minus esset Suecorum, Gottorum, Vandalorumq; Haereditarius Rex? ut quid igitur de re indifferenti, & tam expresse quam non expresse, unam eandemq; vim redolenti nec pactis circumscripta tam acriter ibi a Suecis certatum est, ut illum Congressum ob id solvi, aut differri necessum fuerit? Quod autem asseris; *Commissarios Polonicos fidem fecisse Legato Gallico habituros Commissarios Sueciae intra trium vel quatuor hebdomadarum spatium, alias, & emendatas plenipotencias, nulla tamen advenere, quod Regem suum a tam praedjudiciali sibi mutatione alienum compellere non sint ausi.* Certum habe Polonis non tam flocci esse fidem, aut tam servile regum in re iusta metum, ut Suecis. Si enim fidem absolutam fecisset, certe & Regem suum compellere ausi fuissent. Sed non solent audacter fidem alienam perstringere, qui merentur, ut illis ipsis fides habeatur. Nam & in hoc fides tua ipsius cespitat dum omittis, quod res est Polonos nimirum fide illa eatenus fecisse Legato Gallico adducenda pro voto Suecorum Plenipotentiae, quatenus tantisper de negotio principali sub illa eadem fide tractaretur. Quod recusantibus Suecis quantum animi non ad pacem modo perpetuam fuerit sed ad ipsas, quae illis captionibus indultrie subruebantur Inducias facile inde quisque intelligit.

Secundo Lubecensi Congressu, hoc praeter alia in mora fuisse dicitur, quod Sigillo Plenipotentiae regis Poloniae Insignia regni Sueciae essent impressa, contra qua pactis congruens erat. At morae illius causa non in Polonis sed in Suecis fuit, quippe rem non iustam sed duntaxat quasi pactis congruentem urgentibus. Alia autem ratio est congrui quod peti, alia iusti & necessarii quod exigi debet. Porro Insignium illorum alioqui

alioqui Polonicorum, etiamsi Svecica fuissent, è Sigillo consueto erasio (multo magis quam Tituli subtractio) abfuisse à iustitia cui injuriam nulla pactorum lex irrogare aut voluit, aut potuit. Eradere enim Insignia Majorum suorum, quid aliud est, quam Progeniem eorum se esse negare? Ut si tu diceres Regi Sveciae, ut congruentiae cujusvis ergò, Insignia Comitum Palatinorum Rheni ex Sigillo eraderet, iustumne postulares? Attamen concludis quod hæc: scilicet: *res æquissima à Polonis, annitentibus Mediatoribus non potuit impetrari.* Quæ sane res cum talis fuerit, ut eam impetrari oportuerit nonnè minimè debitam & obligantem fuisse, & ipse testaris? Vide ut hanc quoque causam gladius ipse tuus confodiat? De testimonio Zadikii Cancellarii, quid opus dicere? quod si ve ex obscuritate proferre potueris, uti minimè profers, ab illo solo inter plures ibidem præsentis Regni Poloniae Commissarios datum parem Pactis publicis, à quibus id alienum est vim obtinere non posset.

Nihilominus imponis, quod: *Hæc potissima cura Regi Poloniae fuerit quo tempore falleret.* Fallere si libenter suspicantur in aliis, qui ipsi libenter fallunt Fallere porro tempus in tam serio negotio Regi Poloniae non modò per decus Regium, & integritatem Commissariorum suorum, sed & per naturam ipsius temporis ad exitum Induciarum currentis nec licuit, nec libuit. Nonnè potius Svecorum hæc potissima cura fuit, quo tempore fallerent Induciarum, ut res demonstrat? Quid enim aliud agebant, quàm ut ex illis congressibus, non remedia pacis, sed venena perimendarum Induciarum ad fucum Orbi exhibendum conficerent? Unde jam hæc

Curando fieri majora videmus
Vulnera quæ melius non tetigisse fuit.

Legatos per Canasium indicatos culpas: quod non properè in Sueciam accesserint. Velim doceres quæ fuit illis properandi necessitas? cum Pactis præscripti fuerit: licet Tractatus illi semel atque iterum non successerint, firmas nihilominus, & inviolabiles manere debere Inducias. Cum verò & ipse addas infra, hæc verba: *Licet non obligata fuisset S. R. M. Suecia ad reassumendos Tractatus cum semel atq; iterum frustra tentari fuissent.* Dic mihi qua ratione disparitatis S. R. M. oloniae ad accelerandam Legationem in Sueciam eorundem Tractatum causa obligatam fuisse probas? nisi quod *Furor* depravantium sese atque intumescantium sic æquum fuisse visum est.

Cum verò nihilominus sat tempestivè Stockholmæ adfuisset illa Legatio, qua fide eam ut in his brevibus, & obscuris Chartis, ita in declaratoris

Epistolæ

Epistola suppressisti, & obscurasti? Nonne quod hæc sit extrema ruina omnium
causarum, adeoq; totius Justitiæ Tuæ, ut infra videbis?

Necte pudet contrarium scribere, quod: *Legatorum loco missus quidam Io-
annes Morsternius appellatus*. Qui non loco illorum missus, sed uti Internuntius
illis præmissus fuit. Neque porro is, quidam appellatus, ut fortè Kochius, vel
pleriq; Majorum etiam Suecorum; sed Nobili clarq; in Regno Poloniæ Fa-
milia natus, Dignitate Dapifer Sandomiriensis & Regiæ Cameræ Aulicus Fa-
miliaris, ac intus Secretarius, virtutibus meritisq; Majorum, & propriis in
Rep. conspicuus. Utpote qui præter alia, & à Uladislo ad Imperatorem Ab-
legati, & à moderno Rege ad Principem Transilvaniæ Legati munus cū sum-
mo utrobique honore & pro voto Regum & Reipublicæ obierit. Qua verbi
injuria Internuntium Regium afficere, justumne, & dignitati Regiæ, Regniq;
conveniens cuiquam videri potest? Neq; enim talia scommota inter privatos
etiam, nedum inter Reges, & Reipublicas de *Justitia* locum habere debent.

*At: idem Morsternius literas tantum attulit, id præjudicii involventes, ut Rex
Polonia sub annis Regnorum suorum cum unum tantum habeat, videlicet Polonia
Regnum, ad calcem literarum commotatis innue, et se Suecia Regem. Quid opus est
innuere? Nonne id unicuique Suecorum testis ille quem Deus associavit ani-
ma, ut eam reprehenderet, de erroribus, satis superq; innuit eum esse Hæredi-
tarium Sueciæ Regem? Unum quidem Poloniæ Regnum habet possessione,
sed alterum Sueciæ habet jure. Et quidem tali, quod non scriptum, sed natum,
nec ab homine, sed à DEO datum, & acceptum est, & quod sine facto ipsius ad
alium legitime transferri nequit. Tantum tamen moderationis Carolo Gusta-
vo, licet non modò contra Jus, suum naturale, sed & contra Pacta etiam Indu-
ciarum, ut infra patebit Regno illi imposto præstitit; ut illi, ad tempus Indu-
ciarum, tam iisdem per Morsternium, quam aliis datis literis Titulum Regis Sue-
ciæ indulserit. Quod quis non gratè suscipiendum potius, quam calcelitera-
rum pro suo arbitrio explicata una cum internuntio Regio retrudendum dixe-
rit, qui quidem, ut ait Lipsius, Cerebrum in capite non in calcaneis gerit? Non-
ne enim Furor est unacum abruptis Induciis illum ipsum tam scrupulosè custo-
ditum titulum Regium sibi ipsi abrumpere? Illis enim cessantibus totum nego-
tium ad suum principium illumque Terminum revolutum est, in quo Induciis
utrisque suspensum fuerat, dum nimirum Sigismundus Polon: & Sueciæ Rex
Gustavo Adolpho alium quam Sudermaniæ Ducis Titulum (qui nec ipse aunc
externo Carolo Gustavo debetur) tribuere nefas esse duxit. Aliò qui si Titu-
lum Regis tribuisset, universa belli causa jam tum sublata fuisset.*

Par ratio: *Omissa unum etceterationis in titulo, ut ais S. R. M. qua paritari inter utrosque Reges ex Pactorum prescripto observanda derogaret, de qua planè Seneca: ut ulcera non ad leuem tactum modo, sed & ad suspicionem etiam tactus condolefcunt, ita animus affectus, minimis offenditur, adeo ut quosdam salutatio, Epistola, oratio, & interrogatio in litem evocent. Nunquam sine quere illa ægra tanguntur. Quæ verò ægritudo Furorè major? qui si abfuisset, nonne satius erat Responsorium Titulum pari numero, & cæterationum respondere, quàm unum &c. fide publica & Jure Gentium pluris facere? Neque enim dubitandum fuit Regem Poloniæ adeo Regium animum habere, ut nulla re minus Regum aliquem æmulari velit, quàm etcæterationum gloria; ac proinde nec omissionem ad se earum alicujus pro injuria habiturum fuisse. Imò si Carolum Gustavum hujusmodi *voculis* adeo affici scivisset, certè illas liberaliter ipsi addidisset, prout & sequentibus literis numerum earum abundè compleri fecit, quo tamen ac insuper ipsa Legatione infra dicenda præjudicatum Suecorum animum à violanda Induciarum fide minimè cohibuit.*

Licet autem superiores causas non causas ipse postposueris, præter solum quasi fucum ostentatæ pacis perpetuæ, nec plures alias enumeraveris, tamen veluti plurimorum & innumerabiliun delictorum extremum addis quod: *ne quid in tactum relinqueret Rex Polonia, quo jugulum Status Suecici peti possit, Peregrinas etiam Classes in mare Balti cum inducere conatus est, federæque cum variis Principibus populisque, qui dictum mare accolunt, ac frequentant inire S. R. M. sola exclusa, ut luce meridiana clarius sit, dictas Classes ad versus S. R. M. Regnumque Sueciæ fuisse destinatas, commodius sanè fecisses, si locò lucis meridiana, nomina potius variorum illorum Principum, & populorum edidisses. Nonnè verò Regnum Poloniæ tantundem habet maris Baltici (quod Æneas Silvius Prutenicum vocat quantum Regnum Sueciæ? si ergo Suecicum vicinis ejus pacta ineunt S. R. M. Poloniæ Solà exclusa, huic non conatus sed Actus idem cum non licuisset?*

Ad extremum occurris objectioni, *Imperatorum reponis que primo: Per Commissarios ad fines Livoniæ juxta Pactæ, nihilo plus obtineri potuisse, quam per binos Lubeca Conventus. Undè hoc scire potuisti? an potius divinatio hujusmodi pigri, imò nolentis erat? quid enim quisque possit, nisi tentando non didicit. Enim verò Lubecensè negotium quanto majus fuit, nempe ratione pacis perpetuæ? hoc quanto minus de differentiis & injuriis ab utrinque subortis sospicendis? Quod prout illi comparari non potuit, ita ab hoc argumento, divinatio tua certa vel probabilis haberi nequit.*

Secunda:

Secundo: Polonia violata, us, aut justus ad-
ctis; ut nimirum
nes Livoniæ fo-
cet semel placit-
perinacis, in ali-

Terrio: n-
rum esse. idq, n-
Gentium ludibri-
perutiles Parti-
congressu, or-
omnes Gentes
re congressus

tionis. Quæ
fuerant sublat-
impensatum
Tuæ product-

Reften-
fris constat ja-
se, quam justu-
proinde S. R.
utile, & necesse
tum fuit, nem-

Insuper
introspectent,
re posse. Ma-
Epistola ead-

Sed mo-
Illa qua de ca-
enim creden-

contra Pacta
sarium declar-
tur hac obre-
posito nobis co-
posse, ut supra

Secundo: cum nihil praesidii in pactis habuerit S. R. M. quippe toties à Rege Polonia violatis, ad arma recurrere necessum fuit. Poterat ne quælo aut promptius, aut iustus adinveniri Pactorum Praesidium, quàm adinventum est ipsis Pactis: ut nimirum Controversiæ ab utrinq; exortæ per Commissarios circa fines Livoniæ sopirentur & deciderentur? nisi Sueci ab huiusmodi praesidio liceet semel placito, quod amplius displicere non debuit, Furore in quod cepit pertinaci, in alium colorem versi abhorruissent?

*Tertio: ut pluries quàm his Commissariis convenirent, contra sensum Pactorum esse: idq; ne irritus sapissimè congressus mentes exacerbaret, & partes omnium Gentium ludibrio exponeret, maximarumq; impensarum causa esset. O aureas & peritiles Parti utriusque rationes! scilicet enim minùs conflictu armorum, quàm congressu Commissariorum mentes exacerbantur, & minus est Ludibrii apud omnes Gentes, Pactorum fidem frangere, quàm irritos Commissionum solvere congressus: aut minoribus impensis bellum indiget, quàm Actus Commissionis. Quæ omnia adeò profundè considerata, nonne Legatione in Sueciam fuerant sublata? qua mentes Suecorum exacerbari, aut ludibrio exponi, aut ipsis impensarum causa dari non potuit? sed hanc à te obscuratam è latebit *Iustitiæ* Tuæ productam iri infra videbis.*

Recte ne igitur Breve hanc Enumerationem Causarum, quæ solis ci-
fris constat jam concludis. *Ex hisce omnibus Orbi Christiano liquido constare posse, quàm iustum S. R. M. contra Regem Polonia bellum quamve necessarium sit, ac proinde S. R. M. exusatam fore? Quam enim injustum sit quisque videt, quàm utile, & necessarium Suecis ne scilicet fame in sua patria tabescerent æstunatum fuit, nemo dubitat.*

Insuper addis Regium promissum. *Has rationes S. R. M. omnibus, qui hæc introspicient, etiam subditis Reipubl. Polonæ harum machinationum ignavis probare posse. Magna certè Iustitiæ fiducia, Quod tamen Rex ille numerte in hac Epistola ea de causa scripta præstiterit, jam videamus.*

Sed mox in principio huic promisso Regio directè pugnas dicens quod *Illæ quæ de causis novi huius belli editæ sunt Chartæ, abundè exhibent omnia. Cui enim credendum est? An illis Regiis Chartis quæ dicunt: Sunt & multa alia contra Pacta, fidemq; publicam Subditosque S. R. M. factitata, quæ uberiori causarum declarationi ex ipsis Actis deducenda relinquuntur. Item ut cetera omittantur hæc obiter dicenda sunt. Deinde, Quæ singula recensere longum foret, & à proposito nobis compendio alienum. Deniq; in fine: Has rationes S. R. M. omnibus probare posse, ut supra: quo toties repetito testimonio Regio minimè eas abundè exhibere*

omnia liquet. An potius credam Epistola tuæ quæ affirmat quod: *Ille abunde exhibent omnia.*

Addis quidem: *Nisi quod brevitate sint fortassis tardiori cui lectori nonnihil obscuriores.* Sed sane novum est, tarditate legendi sensum obscurari, celeritate verò ejusdem obscuritatem elucidari, contra quam à Sapientibus proditum, quod: Non properanti omnia clara, certa que sunt, festinatio omnis improvida est, & cæca. Alio qui per tardum Lectorem imperitum intelligi, dicere non potes, cum illæ chartæ imperitis ibidem explicatae sint, quod: *Non dubitaret S. R. M. quin Rex Polonia apud imperitos rerum & ignaros Actiones S. R. M. sit tractaturus.*

Immeritò itaque arguis Nicanorem: *non vacare culpâ quod illis lectis nondum acquiescat.* quomodo enim *Obiter* scriptis acq̄ieverit, cui & orbi Christiano, & omnibus qui illas introspicient multa alia contra pacta facta, uberius ex Actis ipsis deducenda, & nonnullorum recensio à proposito tunc compendio aliena insuper omnium probatio Regio nomine promissa est?

Attamen promittis, *daturum te operam, ne quis illum error amplius hac in re agitet.* Ergo videbimus si fortè Ariadnæ filum reperies quo illum ex hoc errore educas.

Sed jam & ipse errorem metuis præcavens tibi his verbis. *Nisi autem vehementer fallor Armorum quidem Iustitiam clarè docuero si ostendam duo.* Si igitur illa Duo non ostenderis, nec Iustitiam quidem clarè docueris, vehementer falli te ab ipso met judicatum memineris, prout jam dictio: *Quidem Iustitiæ* appositâ nota est improprietas.

Quæ autem sunt illa duo? *per Polonos scilicet non per Suecos stetisse hætenus, quo minus dudum inter populos illos firma ac perpetua pax vigerit.* Polonos porro multis modis Induciarum leges fregisse, quæ sanctè hætenus à Suecis sunt observatæ, ac proinde culpa sua latissima arma hæc tempus in se provocasse. Quæ quomodo jam probaturus sis observabimus.

Principio, igitur tenendum esse, dicis, quod Originem belli non Sueci sed Poloni dederunt, neq̄ enim Suecorum aliquis ante hæc unquam Polonorum quenquam laeserat, multo minus Remp: eorum aliqua affecerat injuria, donec Sigismundus infestis armis adjunctus valida Polonorum manu Patrium Sueciæ regnum adortus est. Quo ipso principio vehementer falleris, simulq̄; Nicanorem fallis omiffa Esthonia. De qua uti parte Livoniæ dum Polonis à Moscho ex pactis reddi debuit, ob idque negligentius jam ab hoc custodiretur per Suecos intercepta, controversia inter Stephanum Poloniæ, & Joannem Sueciæ Reges ad bellum propendere

endere videbatur, nisi Stephano humanis exempto, Sigismundoq; ad gubernacula Reip. Polonæ promoti Joannes Pater eam Provinciam Regno Poloniæ restituendam per legatos cavisset. Qua tamen minimè post mortem ejus restituta, imò fide pactorum illorum per Suecos fracta originem inimicitia, jamque tum causam belli, non poloni sed Sueci dederunt.

Porro & tuis ipse verbis *neminem, scilicet, Polonorum lesum aut Remp. eorum aliquam affectam fuisse à Suecis injuria, donec Sigismundus Patrium Suecia Regnum adortus est*, nolens fateris primam hanc fuisse Polonorum à Suecis injuriam. Quæ etsi non prima fuit, ut supra ostensum est, *injuriam*, tamen fuisse veritatis cogente agnoscis. Idem enim est dicere *non factam injuriam donec Sigismundus Regnum adortus est*, quod & tunc primum factam dum Sigismundus Regnum illud adortus est. Quæ enim major Polonis inferri potuit injuria, quam non bellico sed aulico apparatu, non cum infestis armis, sed cum amicis amicis Regem suum eundemque Suecorum in Sueciam comitantes tegeburq; securè quietos classe circumdari, calumniis, & fraudibus onerari, ad Lintopiam infestis armis impeti, & non sine quidem Clade Suecorum proffigari, tumq; dignitatis, & vitæ discrimine egi simul injecto è regno tandem exilli? Quod certè non evenisset, si rex SIGISMUNDUS infestis armis, vel potius toto exercitu, ut suavit. Zamocscius quam fide Suecorum securior Regnum illud accessisset. Quidni autem securum redderet, & naturalis fides, & Juramentum Suecorum sibi novissimè præstitum, ac primum olim Gustavo Avostrosia anno 1564. in sempiternum consecratum his verbis: *Unanimiter, specialiter coram Deo, ejusq; Sanctissimo verbo pollicemur, quod quousq; serenissimus Rex Gustavus, & ejus Prosapia viget, illam pro nostris & Vniversi Regni naturalibus, & Electis regibus agnoscamus, & deligimus in contrarium, neq; inimicitia, invidia, favore, munera, consanguinitas, odia, simulas, aut cujuscunq; generis causas, vel hominum fraudes, insurreptiones vel minas Nos unquam permovebunt. Et contra illis omnibus fidelissimè sine dolo malo, mora, novis inventionibus, quacunque astutia satisfacere & ea inviolabiliter, irrevocabiliterq; exequi conabimur unimiter, & peculiariter vigore nostri juramenti, ratione fama, conscientia, virtutinarumque in verax & sempiternum testimonium illa stabilimus & confirmamus. A quibus proinde neq; gratia, munera, simulas, consanguinitates, amicitia, aut inimicitia, vel alia hominum passiones, instantia, vel ad inventiones Nos unquam remorabuntur, aut dimovebunt. Ita nos Deus adjuvet, & suum sanctum Evangelium. Quid his fidei vinculis exogitari poterat obstrictius aut firmius? tamen rupit primum memorata rebellio, postmodum Decretum Comiti-*

tiorum Liricopienſium Anno 1600. Latum in hæc verba: *Quamobrem cum propter plerimas alias rationes, (modernis nempe ſimiles) qua ex typo propedi- evulgabuntur, ſummopere coacti ſumus huiusmodi Suae Maieſtatis Regimini pro- ſus renunciare, omnem fidelitatem & obedientiam, quibus omnes ſecundum unio- nem hereditarium, & Iura Suetica obſtricti fuimus abdicando.* His taliter per Sue- cos publicatis, egemusne adhuc teſtibus, vel probationibus aliis fidei Sveco- rum, cum nullâ major probatio eſſe poſſit, quàm oris proprii confeſſio, quæ Regi ſuo fidelitatem proſus omnem exuerunt, & renunciarunt. Unde non alia ma Sigismundi Suecis, ſed fidem Succorum Sigismundo inſeſtam fuiſſe vides.

Dicesne omiſſiſſe cauſam illi Decreto appoſitam, quod nimirum Rex Sigismundus in præiudicium ævi teſtamenti, & admonitionis, à vera Evangelii doctrina exorbitaverit, perverſe Pontificis Religionis adherens; ſed mei ad præſe- instituti non eſt querere, quis Religionem tot ſæculis in Suecia, cultam in- perverterit, & à vera Evangelii doctrina exorbitaverit: hoc ſolum quæro ſi- ne in illo tam rigido Suecorum Juramento excepta cauſa Religionis? vel ſi ſu- & Teſtamentum Guſtavi vim legis habuit, tuncne primum Sueci Religi- nem hanc Sigismundi compererunt, poſtquam etiam in Regem ſuum con- naſſent: an in ea Religione in ſuecia à pueritia educatum probe ſcientes, eri- rem allegare, eoque fidelitatis renunciationem tueri poſſunt?

Et vero fuitne hæc in Joanne Fratre Sigismundi juniore culpa? quem men minorennem regno quod ipſi immediatè poſt Sigismundum debe- tur ſpoliarunt, cauſa fabricata his verbis: *Quamquam vero Illuſtriſſimo Duce anni ſecundum unionem hereditariam, jam foret Regia dignitas committenda, quandoquidem perpendamus atque metuamus ne ſua Ceſſitudo in Regio Suecorum culmine conſtituta & amore permota naturali cum fratre ſuo Sigismundo, aut heredibus ea pæſta incat, qua in noſtram & Patriæ totius vergeret perniciem tremam; itaq; unanimi conſilio & conſenſu ſtatimus ut Illuſtriſſimo Principi illi de honeſta & Ducali ſuſtentatione provideatur.* Sic nimirum Suecos metu ſuſpicio quacun- que de re, contra quoscuque, etiam principes tuos, apprehenſa ſemper, à fidelitate liberat. Cur verò ipſum tamen Joannem ſic ad privatam v- damnatum ad reſignandum Carolo Regnum coegerunt? niſi quod Caro- ſine Reſignatione eo legitime non potuiſſe potiri iudicarunt. Quod multo- gis de Sigismundo, & ejus poſteris cenſendum eſt: A quibus non obtenta ſignatione, ut ille Major, ſic modernus Carolus Guſtavus Succorum Rex- timè dici haberi que; non poteſt.

In

Insuper ram atroci injuriæ addis aliam denigrans defuncti nomen Re-
is Sigismundi, quasi ille: *Sueta sibi imprudentia fuisset rem aggressus*. Cum poti-
s imprudentiæ, & certè impudentiæ sit, hujus vellicare gloriam; quem Orbis
a fide, & Judicio major ut cæteris Regiis virtutibus, sic prudentia omnibus
si sæculi Regibus si non superiorem, parem certe fuisse novit.

Prædicas subinde: *Pacem perennem vel saltem longas Inducias à Suecis ob-
atas Polonis & ab his aliquoties rejectas*. At oblacionis modum non exprimis,
imirum non Arbitrorum Judicio rem permittendo, sed legem ferendo, ut nō
liis nisi à se præscriptis Conditionibus pax illa, si Diis placet, vel longæ Indu-
iæ constitui debuerint. Quod inter alia testatur Constitutio Comitiorum
tokolmiensium promulgata, his verbis: *Accurate excussimus rationes pacis
omponenda cum Polonis à S. R. M. hosti in Prussia ultimam oblatas, deprehendi-
usque eas tales ut nullatenus emolliri aut mutari possint. Suademus itaq; S. R. M.
de rigore illarum quicquam demere, aut hosti ulla ratione cedere velit, ne viribus
audulentis ac Imposturis aliqua accessio fiat, plura quam par est concedendo, quin
otius si dictis legibus hosti certum est nolle pacisci, præstare arbitramur rem DE O-
fortuna committi, quo arrogantia & fastus hostilis ulterius retundatur, Qua in
blatione plusnè virulentæ, & fraudulentæ imposturæ, & fastus, & arrogantæ
nanimi ad pacem propensi fuerit, ipse pondera. Quære in legibus Polono-
um vel quibus aliis Instrumentis & Decretis publicis, tam ignobilem verbo-
um vindictam, non in Suecos solum, quorum potius fraudulentæ vires &
imposturæ id mererentur, sed nec in ullos hostium vibratam reperies. Qui e-
im æstimant honorem proprium, non facilè lacerant alienum. Illæ quidem
ordidæ maculæ non in moribus Polonorum fallere nesciis, Orbe notis, sed in
egibus & moribus Suecorum hærent.*

Ergo tam æquissimæ pacis, *Vindicavit ais iniquam repulsam DEVS & o-
nem Livoniam ac magnam partem Prussia donavit felicibus Suecorum armis*. Sed
allit te notitia Dei, quem scelerum authorem credis deplorante Poeta;

*Heu primæ scelerum causa mortalibus agris
Naturam nescire Deum.*

An enim Deus præcepit rapere aliena invadere provincias, spoliare Re-
na? quippe hoc modo gaudere de rapto brutorum vita est, quæ Justitiam
Dei non agnoscunt. Quid si vel fur de bove tuo, vel adulter de uxore gloriare-
ur, Deinde beneficio non suo scelere consecutum diceres? neq; enim majore
bovis,

bovis, aut uxoris Tuæ quàm Provincia curâ Deo esse dicere potes. Ex quibus quàm stolidâ sit præsumptio Donationis Livoniæ, ut & russiæ Suecorum armis, & quàm fœlix cenferi debeat hujusmodi armorum fœlicitas facillè jam puto animadvertis.

pervenis tandem ad ultimas Inducias Sturmorfenses ubi attingis quidam terminum veræ *Iustitiæ*; *Redditam*, nimirum *Polonis Elbingam, Marienburgum, Dirschaviam, Braunsbergam, Pylaviam, & omne quidquid Prussia occupaverant sola Livonia sibi retenta*. Sed quid prodest reddere, si iterum rapias? Vt enim spiritus nequam iterum rediens, septem alios secum adducit nequiores, sic succi nō ad Prussia modo recidivi, sed & alias Poloniæ provincias aggressi, frequens hujusmodi satellitium septies priori nequius secum adduxerunt. Livonia verò *sibi nē retenta* dici debet, cum sibi minimè competat, prout & Prussia! quod enim juris est de una idem & de altera, cum utraq; uno eodemq; jure *Donationis* fuerit præsumpta.

Hinc tandem obscuritatem Chartarum Regiarum elucidandam aggredieris corrigendo earum ordinem, & prius ibi posita postponendo. Petis enim in primis momentum negotii, & velut arcem *Iustitiæ Tuæ Pacis* scilicet *perpetua studium Polonis Lubecæ ne quidem fuisse cordi*. Sit ita. At fuit iisdem cordi fides Induciarum, quæ Succis abfuit, ut res probat. Nam ad cætera quibus ad hanc finem pro argumentis uteris non est cur respondeam cum ex superioribus satis constet, Succis tam pacem quàm Inducias ob commoditatem invadendæ Poloniæ, nē quidem fuisse cordi. pondera Responsum Oxenstiernæ Senis Cancellarii Canasilio datum, quod & ipse merito *Acro* vocas, nonnè jam tunc crepabat bellum? quod inter alia satis indicant conviciosa hæc, & planè hostilia verba: *Et verò si pergant Poloni mittere eos Legatos qui sese Orbemq; universum decipiant*, quod falsum est. Decipere enim pactis orbem, Suecorum esse proprium, vel in hoc ipso insidioso bello quisque videt.

Nec multo tamen modestius & ipse verbis Oxenstiernæ quasi sacris subscribis *par fuisse Polonis alterutrum ut agerent, vel tandem mittere idoneos Legatos, vel saltem in idoneis mittendis animos agros non porro accendere*. Quo autem morbo agros nisi *Furore*? Cujus tristis frons, torva facies, ut nemini ipsa placeat, ita neminem sibi placere ostendit. At prout agro palato nullus cibus sapit, sic agris *Furore* animis, nē Mercurius quidem si è Polonia Legationis nomine venisset, placere potuisset.

De *Morsinio* quidem rectè obscuritatem priorum Chartarum declaras his verbis: *Commovet hæc quidem recens injuria generosum Regis animum, sufficere*

*iamen credidit in penam nec literas ipsas, nec Morstinium tanquam Internuntium
admittere. Si id sufficere credidit in penam, ut quid inter belli causas numera-
vit? nemo omni duplici pœna puniendus. Et nonnè generosioris animi fuisset fi-
dem pactorum hac ut ipse vocas *vocula*, &c. pluris æstimaasse?*

Mirari autem satis non possum te ad probandam hujus belli *Justitiam* a-
dedò firmiter uni eidemq; argumento insistere, *quod scilicet Poloni solidam cum
Svecis pacem noluerint*; quid hoc ad fidem Induciarum? nonne sufficiebat quod
has solidas esse voluerint?

Et commemoras *Senatores Polonia, à Senatoribus Svecia gravissimis ratio-
nibus ad pacem, Quasi solennibus literis invitatos*. Quod sanè melius reticuisles.
Certè enim invitamentum illud fuit, *Quasi*, nempe calidissimum belli integu-
mentum, quo fraus fidem sibi præstruebat. Senatus quidem Polonicus huma-
nitati illi, sine *Quasi*, fidens (utenim quisque est optimus, ita difficile secus de
alio judicat) præmisit mox in Sveciam Internuntium suum, (quem omittis)
Zahorscium. Subsecuta è vestigio non *Quasi*, sed merè solennis Legatio quæ
solidis innixa Induciis non modò solidam pacem quæsit, sed insuper cupiit, ut
Sveci paci perpetuæ sociale fœdus, tanquam vinculum adjicerent, quo nimi-
um fideliores esse possent.

Quam igitur fideliter Legationem hanc Orbi notam, soli tibi scilicet ig-
notam suppressis dum per modum Romanorù Juramenti: Si sciens fallo &c.
te dicis: *Quod sanè equidem sciam Legati nulli de componenda pace advenierunt
à Polonia nisi cum pars Exercitus excubaret in eorum sinibus, & ipse Rex arma-
tus staret in procinctu*. Hæc nimirum fuit charibdis Justitiæ Tuæ quam igno-
rantia prætenso velo ita es feliciter prætervectus, ut ne attingisse quidem vide-
aris. nemini ulli tibi sum legati, Illustres viri, Joannes Comes de Leszno
nunc Lanciciensis nunc Posnaniensis palatinus, & Alexander Naruszevic Mag.
D. L. Notarius? Qui tempestive in Sveciam nondum abinde expedito Inter-
nuntio Senatus Zahorscio, cum plenis universæ Reip. mandatis advenerant
Carolumq; Gustavum adhuc tokolmiæ Comitia determinantem invenerant
Armatum quidem; sed fide Pactorum, & solenni invitatione facti, cum plausu-
que excepti, arma illa nequaquam contra suam Reip. esse comparata suspica-
bantur, donec ipsis postredie adventus id ita esse, à Carolo & quidem nondum
alutato renuciatus est. Unde porro acerbis deludibrio sui, & Reip. ex postu-
lantibus, furo magis Svecorum quàm pacis, vel mensura, nedum perpetuæ co-
zitatione, ventum est ad Tractatus Orbi que Svecià *Quasi* solenni invocatio-
ne nominis Divini (credidisses illud nequaquam in vanum assumi) magna cum

D

fynceri-

sinceritatis suae ad perpetuam pacem praedicatione diffinxere tractanda in
 praeterita praesentia, & futura. Quae tali ordine per aliquot congressus, blandi-
 de, suaviterque disceptata, postquam facillime ad suum finem procedere con-
 spexerunt, ex tunc tergiversari, festinationem Regiam ad exercitum suum
 opponere, commoditatem continuandi negotii aptiorem Stetini, vel in por-
 tu Gedanensi, vel certe in Polonia per ludibrium ostendere; donec Tracta-
 tus illos itam prope finem perductos abrupterint, ne unius quidem Mensis quo
 de hoc bello Regem suum interim monerent, armorum suspensione nedum
 tam prolixè à te praedicata pace perpetua Legatis concessa. Facum tamen reti-
 nendo, inchoatum negotium Stetinum ad spatium Mensis distulerunt, &
 quidem per verba arrogantia: *Sacra R. M. Tractatus hosc & Stetinum differendos*
esse iussit, & confirmavit. Ubi tamen vel postmodum in Polonia illos nequaquam
 amplius admiserunt. In nunc, & praedica per Polonos scilicet non per Svecos stetit
 quo minus inter populos illos firma ac perpetua pax viguerit. Haecque pacem soli-
 dam ne quidem cordi unquam fuisse. Aude asserere: quod Rex & Respub. Polona
 Svecos ostentatione pacis perpetuae Indeficavit. Quod enim majus ludibrium dar-
 potest, quam Regem & Remp. polonam ad pacem perpetuam, ut nunc decla-
 ras, *Quasi, invitata, & inaudito exemplo, pacis causa Legatos in Sveciam mit-*
tentem, ibidem non à perpetua modo, aut Induciis debita, sed ab unius mensis
pace excludi: Legatos ad pacem invitatos ante salutatum regem nuntio belli
praeveniri: eosdemque abrupto transactionis negotio Stokholmiae deferere
& in portu maris una Septimana, tempus otio dare potius, quam inchoatum
negotium perficere, & determinare? ut omnittam munera Legatis contra eo-
rum renunciationem obruta; quae mox multo cum favore ex bonis eorum a-
vidius raperentur; & alia quae in speciem humanitatis, remōtissimo ab humani-
tate animo, per ludibrium ibidem simulabantur.

Quot tu suppresso transis ad aliud perinde clarè docendum. Polonos *in*
his modis Induciarum leges fregisse, quae scilicet Sancto haelenis à Svecis ser-
observata, ac proinde culpa sua latissima arma hoc in se provocasse. Quam tamen
propositionem ipse mox convellit, docens contrarium his verbis: Quis sive ju-
stus, sive prudens affirmaverit omnium omnino Induciarum finem semper expe-
ctandum? Ergo Svecis non omnium omnino Induciarum finis expectan-
da, è contra Polonis culpa ea esset latissima? Egregiam profectò doctrinam
& planè fide Svecorum dignam; tunc enim illos justos, tunc prudentes esse cla-
rè doces, cum non omnium omnino Induciarum finem semper expectaverint. Cu-
autem non distinxisti, quarum Induciarum finis sit expectandus; quarum

non: ne id pot-
 tuum, vel
 rna nomindu
 gerunt, quam
 aciunt.

Declarat
 que fide Induc
 cisioni relinqui
 nulli, à quo fu
 duceretur, qu
 bundi respond
 nita causa? Si
 jura, non co
 sciunt?

Atque hu
 hujusmodi Ju
 nar: quem admo
 anne Casimir
 pote: Non vici
 Pomeraniam, se
 bus constare al
 His quippe ju
 re non potes.

Quod id
 hodieque supera
 ris, quam quid
 mo videt.

Similiter
 vestimonia in
 dicere, quod n
 us mirum sit, q
 possint.

Cum Ch
 inquis nemine
 in Brevi Enun
 nol

non? nè id potro arcantim Svecorum, contra omnes faderatas Gentes oportuam, vel Nicanorianico tuo pateat. Ergo Sveci belli & pacis & Induciarum nominibus pro arbitrio utentur! meliores profectò cum aperte bellum gerunt, quam cum otiofam hostilitatem Pacis vel induciarum nomine afficiunt.

Declarare quidem satagis: *Interdum arma iustissime maturari in partem que fidem Induciarum fregit.* Sed an Poloni has fregerint id soli Svecorum decisioni relinquis. Exemplo olim à Nicanore tuo concitati Athenienfes populi, à quo furente dum Phocion Dux eorum, Plutarcho teste, ad necem duceretur, quæreretur Jure nè an injuria occidere me vultis? cum furibundi responderent, jure. Quomodo autem hoc, inquit, scietis, non cognita causa? Sic Sveci cæco furore ad arma in Polonos acti, jurene an injuria, non cognita causa iis fractam Induciarum fidem obiiciunt, unde sciant?

Atque hunc tu Nicanorem, sed præpotterè, nimirum post Executionem hujusmodi Judicii peractam, demum appellas dicens. *Attende verò mi Nicanor quemadmodum circa Inducias sese gesserint Poloni & Vladislao pariter & Ioanne Casimiro Regibus.* Et repetis *Causas in Breui Enumeratione obscuras*, ut pote: *Non vacare culpa fractæ fidei, excusationem Boti in Livoniam, Krakovii in Pomeraniam, sed nihilo clariore reddis, Vbi enim sunt illa certa documenta quibus constare allegasti instigasse Vladislauum ut eam Botius expeditionem susciperet?* His quippè juxta promissum non probatis, ipse potius, culpa fractæ fidei vacare non potes.

Quod idem & de Oeselia dicendum est, de qua ais: *Litera quam multa hodieque superant, nullas tamen adducis, sed earum loco luce meridiana testaris, quam quidem quisque discussionem obscuritatis, ceu promissisti claram nemo vadet.*

Similiter de sollicitatis Livonis, ingeris: quod res hæc emanavit & pluribus testimoniis innotuit, at ex his pluribus, nè unicuique quidem probas. Audes tamen dicere, quod: *nec hæc molitiones queant fronte haud erubescente negari, cum potius mirum sit, quomodo à te sine probatione, fronte haud erubescente allegari possint.*

Cum Christiano IV. & Arnherio & Bandisio agitati Tractatus prudentem inquis neminè fefellerunt imò te ipsum fallunt, dum probari nequeunt. Cū enim in Breui Enumeratione scripseris, quod tunc: molitiones hæc recensere longum esset.

effet & à proposito compendio alienum, cur non eas recenses in Epistola tua, à cura compendii libera, uti regio nemine Orbi Christiano & omnibus, ac in Epistola Nicanori promissisti? sed tardiore Lectore tardiozem Commentatorem te esse demonstras.

Licet autem vafra magis commenta tuis excogitari non possint, audes tamen effrenatè cavillari quod *novus hic Rex vafro commento usus literas linguà & more Gallico scripsit ad Reginam*. At si lingua & mos Gallicus Svecis jam vafer est, vaferrimos esse oportet qui à sinceriore lingua Latinà vafris commentis suis fidem quærunt.

Quàm vero absurdum est: *Certissimis testimoniis afferri, Regem Polonia moro sui Fratris Livonos ad defectionem invitare, imò illos pacandis Kozakis in prædam offerre*, invitare enim, & in prædam offerre sibi invicem contraria sunt, & solis Svecis nota, qui Polonos invitatos ad pacem, simul Exercitus sui præde obtulerunt. Et testimonia quæ nulla probas an pro *certissimis* haberi possunt, cum vel tua ipsius narratio de hoc sibi ipsi pugnet?

Potesne præterea docere, quod asseris. *De classe paranda cum vicinis, faderisq; formula jam concepta*? cum id in mente duntaxat fuisset declares his verbis: *Quare ergo jam classem meditatur Rex Polonia, nisi in Svecici Regni damnum?* Ergo formulam hanc meditatione conceptam in mente Regis Polonia legisti? nonne diversum in præliminaribus Chartis scripseras, quod is *Classes in mare Balticum inducere conatus est!* qui quidem conatus non nisi in opera & actione consistere debuit. Falsum igitur illud postmodum in Epistola tua ipsemet declares, quod scilicet nondum conatus sit, sed duntaxat id *jam meditatur*. Quod si non meditatione sed facto ipso sive *Classes*, ut prius, sive *Classem* ut posterius, variata assertionem, scripsisti, induxisset? id certè in damnum quidem ut ais vecorum fuisset, quod nempè ex Polonia prædas non cepissent, sed in verum & summum bonum eorum ut fidem & induciarum fædera servassent.

At in vim probationis mentalium adducis quod *Vique non potuerunt Regni Senatores latere ea, quum in vulgus panè omnia innotuerint*. Ergo illi de Causis belli, Svecorum à vulgo sciscitari, & notitiam captare debuerant? Nonnè contrarium Regis nomine de *subditis Rerip. Polona harum machinationum ignavis* scripsisti? Quomodo igitur ab *ignavis* informari potuissent?

Dicis quidem postmodum. *De quam multis conquestum apud illos sapiens est, sed rectius fecisses, si ex tam multis de quo, apud quos, & quando conquestum*

stum fuit, loco impertinentium illorum ex Starovolfcio & aliis corraforum textuum edidisses, ne sic obscuritatis tua declaratio, obscuritate ipsa obscurior esset.

Deniq; agnoscis cautum fuisse *ut de injuriis sic obortis utrinq; circa Livonia fines Conventus fierent per Commissarios salvis Induciis*, attamen: *Non esse pactum onus petendi Commissiones illas Svecis incumbere*. Estne verò in contrarium pactum onus petendi Commissiones illas de Svecorum injuriis non Svecis sed Polonis incumbere? nonne de Jure, & *Iustitia* ordine, cui cedit injuria eadem & querela, & Judicis requisitio! An non stultum esset accusante nemine Iudicium postulare, & se ipsos deignotis excusare velle?

Opponis *Non fuisse ex dignitate Regni Sveciae emendicare Commissiones illas quas vocant.* ergo magis ex dignitate Regni Sveciae fuit, fidem Induciarum frangere, quam Commissiones requirere? Quid enim emendicatione opus erat, si nec ulla simplex praecessit requisitio, vel saltem in congressibus Lubecensibus circa declarationem *illaesarum Induciarum* aliqua horum exceptio?

Tu tamen *haec omnia* ut dicis, *nonnihil majore cura abs te ad hunc modum expensa* tanti facis, ut concludas: *ob ea potuisse merito Svecos vel paci renunciare, si qua illis pax cum Polonis intercessisset.* Quæro ex te cur tamen adeò non renunciarunt ut potius ad eam in perpetuum stabiliendam Polonos in Sveciam invitarint? Et nonne honestius fuerat renunciassè & paci, simul & induciis, quam invitatis sine quavis renunciatione bellum intulisse?

Porro Induciarum vim parvi faciens ais, *multum interest inter Pacis, & Induciarum status*, *Rectissime Gellius: non pax est inducia, bellum enim manet pugnace cessat.* Sed non rectissime à te illius verba intelliguntur. Bellum enim manet extrà inducias, pugna cessat intra inducias. Vis clarius? Consule Gellio Majorum Virgilium, qui dicit:

Bis senos pepigere dies, & pace sequestra:

ergo huic duodecim dierum Induciae pax sunt, tibi 26. annorum pax non sunt? Si porò hæc pax non fuissent, utiq; Poloni ad hoc usq; tempus Exercitum non exautorassent. Quam tamen *Iustitia* Sveciae doctrinam tunc pactis non nunc fractis Induciis claram facere debuisti. Vis scire quam multum interit inter pacis & induciarum Status? computa quantum temporis, non quantum fidei utriq; debeatur. Fidei enim æqualis semper mensura; cujus tantumdem est de hora, quantum de anno, imò quantum de sæculo. Vide autem quam rectè Inducias quoad Svecos concedas esse frangibiles, quoad Polonos fractas

fractas accusas; quasi alio rigore pro Svecis, alio pro Poloni cenferi debuerint.

Qua in Antinomia Pacis & Induciarum, dum ais, *Illis sane populis, quae maxime nunc accusant Svecorum arma longe leuioribus praerexibus Bellum gerere solenne est, ut facile appareatur illos potius felice armorum Svecicorum Successu, quam iniustitia, & hanc non nisi inane inuidia odium esse pallium.* Vide quam te ipso teste, Orbis Christianus coram quo arma Svecica excusanda prius susceperas eorum causas quas vocas *justificas* adeo non acceptaverit, ut ea potius accuset: quid mirum quod ad Nicanorem solum, appellasti?

Sed sunt ne tamen praeter hunc adhuc aliqui in orbe, qui haec arma Svecica in Polonos excusata habeant? Et respondes: *Video nonnullos haud quidem despicere iusto dolore motos Svecos arma tandem corripuisse: arbitrari tamen dissimulandas fuisse omnes iniurias, & condonandas, quod iam tum Poloni misere affligerentur, nec enim afflicto addendam afflictionem.* Ergo nec amicis quidem Svecorum arma haec probata sunt? imò nec tibi ipsi: Fateris enim ingenuè his verbis: *Quorum probitas mihi vehementer placeat. At tamen sic placita probitati contrariam improbitatem promoves, ac si diceres.*

*Video meliora, probosque
Deteriora sequor.*

Mox enim pugnas contra tuam ipsius conscientiam obijciens tibi ipsi. *At si afflicti nec iniuria foret afflicti non desinat alios quictos injuriis lacessere, an is dignus est misericordia.* Et concludis *Neuquam imò poena dignum est exquisitissima, addisq; pernoventem te rationem An enim pietas exigui parvae illi afflicto donec emerferit? Sic profecto Polonorum causam perditam esse oportet, quandoquidem Injustitia & pietas Svecorum est tam diu servare pacem Conventa Parti, quam diu non est afflicta. Exemplo forte Cleomenis, qui cum triginta dierum pactus Inducias, eas noctu fregisset, excusavit, dierum tamen noctium Inducias pepigisse. Ita Svecos cujusvis & eipublicae (generalis enim est propositio Tua: si aliquis) sereno duntaxat non autem turbido & afflicto tempore ad observationem Pactorum teneri. Ergo his juxta doctrinam Injustitiae Tuae ut & Barbaris ex fortuna pendet fides? Nonne enim apud Justos & probos fidem, prospera poscunt, aduersa exigunt, & ut quidam ait: nocte cecidit, nocte rutilat fidei carbunculus? Imò si nec ullum fidei obligaret vinculum, Magni tamen Imperatorem, ut docet Plutarchus, suae virtutis, non ac-*

na imbecillitatis fiducia convenit bellum suscipere. Igitur Sveci calamitatibus alienis clari esse cupient, & afflictionem ac debilitatem Polonorum in gloriam armorum suorum vertent? Olim Romanus Dux punitus quod ebrios hostes cæcidisset, tu non vino sed afflictione ebrios cadendos *pium* & gloriosum esse doces. Prostratæ quidem bellis. Heu licet & puero caput altæ ascendere Romæ. Cæterum verus leo nunquam sævit in jacentia.

Quæ rigitur rectè ostendisti illa duo, quamque in *his Institutionum Svecicorum*, clare docuisti, vel ipsius Nicanoris Amici tui judicium esto. Ubi autem sunt illa Regia promissa? *multa scilicet alia per Polonos contra pacta fidemque publicam s. deditosque S. R. M. factitata uberiori causarum declarationi ex ipsis Actis deducenda relicta?* Quæ si in obscuris illis Actis reperire potuisses, certe fidem Regiam eliberare non omisisses, nec aut illâ Orbem Christianum, aut tuâ, Nicanoris expectationem fefellisses.

Sequitur ut Appendicis, huic alteri propositionis tuæ parti adjectæ, quam scilicet *sanctè a Svecis Induciis hætenus sint observata?* fidem cognoscamus. nam & in Brevibus Causis Regis nomine dixeras: *innocuos & pactorum observantes Svecos, quos scilicet nec unquam fracta pacis causa Gens Polona culpæ potuit.* Quæ an vera Svecorum laus sit, non ex Actis modo Svecicis, sed ex re ipsa oculis subiecta vide.

Nonnè enim in conspectu Orbis est, quod non satis fuit Svecis, Regem Sigismundum cum ipsius posteritate contra omnia jura divina & humana hæreditario regno exclusisse, Carolumque & Gustavum ac hujus progeniem (quæ utique toleranda erat) eidem regno imposuisse, nisi novissimè palatinus Rheni extraneus, & nullo justo ac legitimo ad Regnum hoc, jure subnixus pro Rege declaratus & coronatus fuisset? Cum alioqui obstantibus Pactis hæreditariis, ac novissima Gustavi primi voluntate nemini ex linea materna cognatio jus succedendi in illud Regnum unquam faslicitumq; fuerit. Pactis verò stum dorfianis de quibus res est, id præcipuè cautum continetur, ut durantiibus Induciis omni hostilitate absteineatur, omniaque in priori statu ad decursum memoratarum Induciarum relinquuntur. Quæ autem vis major, quæ hostilitas aperiior, quæ convulsio pactorum manifestior poterat fieri, & committi, quam tibi iis currentibus. Jus naturale, per oppositionem extranei Successoris violatum, & simul sanguini Regio hæreditario, perpetuæ ignominia nota iniusta est?

Occupati præterea per eundem incompetentem Successorem ducatus, ante

ante adeptum diadema Regni Svecici à Prædecessoribus IOANNIS CASI
MIRI Regis pacificè & quietè possessi.

Vasorum item, à quibus Regia hæc familia suam derivat originem Ges
tilitæ possessiones per varia Regni Sveciæ Loca disita, ademptæ.

In Livonia reip. Poloniæ Provincia contra priorem statum auctæ, muni
tiones, & nova fortalitia à fundamentis ipsis excitata.

Vestigalia majora quàm pactis concessum est rigæ, & in portu illius ma
gno Incolarum Reipub. damno & oppressione instituta.

Moneta pura & solida privati commodi causa contra priorem Statum
minutior em transformata: prava autem & vilis Rigæ cudi permissa.

Iustitia læsis plerisq; & injuriatis non administrata. Et quamvis eo nom
ne ex præscripto formulaq; Pactorum Commissarij, à Rep. Polona sæpius de
putarentur (quos adeò non opus erat emendicare, quod supra prætermissi) i
la tamen Commissiones refragantibus Svecis nunquam sortita sunt effectum.

Quid memorem violentias à Svecicis militibus in majori Polonia tem
pore Germanici belli patratas? Quid transmissam per ditiones ejusdem, au
proprio cum mille ducentis militibus Banieri Uxorem? Quid concitatos cor
tra Poloniam Moschos, Kosakosq; sollicitatum dudum ad defectionem, du
cent in Prussia Regni Vasallum Electorem Brandenburgicum, licitationes cum
eo agitatas, & deniq; perfectas? Quid conservatum, tandemq; adductum
perniciem Patriæ Radzieovium? quæ omnia suis effectibus ita clara, certæ
sunt ut nullis documentis ex Actis quibusvis depromendis opus habeant. No
vero cum his numeraverò blandimenta facta aula Othomanicæ, tentatum
nimum Principis Transilvaniæ, captatam Tartarorum Amicitiam, quand
quidem his accuratè quæsitus, minime respondit effectus.

Confer itaq; imaginaria illa Furoris Svecorum phantasmata cum his te
tantisq; molitionibus & earum funestis effectibus, & vide quàm sanctè scilicet
Inducia hætenus à Svecis observata fuerint, & an eos, nunquam Gens Polona fit
tæ pacis causa culpæ potuerit?

sed jam & ipse causis Regiis non contentum te esse demonstras novam
erigens Iustitiam novasq; horum armorum Causas ab illis longè diversas affi
rens, *Primo: Rempub. Poloniam non fuisse Moschis, Kosacisq; parem, sed certò fu
se, succubituram, si a atq; futurum fuisse, ut latus illud Germaniæ, populis istis ba
baris detegeretur, deinde vero novis viribus, prudentiq; Svecorum administrat
ne ita suffulciri Poloniam posse, ut Germania ab isthoc periculo sit libera.* In qua è
Arorsus à fundamento Regio discedere videaris *Furorem ita mitigas, ut etiam*
ex 1

ex ira & odio in amorem Poloniae, à Moschis, Kosacisque tuenda, & prudenter administranda; insuper in favorem Germaniae hoc ipso obliganda convertas. Igitur Sveci erunt jam Protectores Germaniae, & Administratores Poloniae?

O praclaros Ovium custodes, ut ajunt Lupos.

Quis autem eos in Officio hujusmodi constituit? Tantine est iis, Imperator cum ordinibus Imperii, ut nisi Sveci Germaniae prospexissent, illorum ignavia Moschorum Kozakorumq; periculo exposita fuisset? à qua tantamne ut prius an majorem pro hujusmodi opera requirent mercedem? Hæcne verò Svecorum est in Moschos etiam Kosacosq; fides, ut quos modò veluti amicos contra Poloniam incitarint, eos jam barbaros vocent, & à Polonia finibusque Germaniae arcere constituant? Quis autem furor est velle liberam administrari Poloniam à Svecis, cum potius Sveciam Regi suo naturali rebellem à Polonia administrari & in ordinem redigi conveniat? aut quomodo furor Armoreum Svecicorum in Poloniam cum defensione ejusdem conveniet, & quæ ab infamia capta sunt prudenti administratione finientur? Tacitus quidem in Othone & Vitellio duarum legionum meminit, quarum uni Rapax cognomen fuit, alteri Adjutrix. Sed hæc sibi utrinque fuerant adversæ: Svecorum una eademque militia, artibus bonis, pravisque mixta, Rapax simul erit & Adjutrix? Sed jam hanc mixturam demerere videre libet.

Primum itaque miraris. *Quantos progressus fecit Czar Moschorum, brevi tempore per Litvaniam & Russiam Polonicam! Quam invalidam & levem manum tanta multitudini objecit Polonus!* Quasi nescires opera Svecorum id bellum confiatum, Polonumque intestino alio bello distentum, pares illi vires objicere non potuisse. nonne verò magis mirandum est Svecos Pactorum fidei simul & necessitudinis humanæ oblitos, sic oppressis non modò expetitum solenni legatione denegasse subsidium, sed insuper tertia ex parte infidiosum bellum intulisse, legationemque interim, ut eo tutius laterent infidiæ, ad se invitasse?

Miraris. *Quam infeliciter omnia Polonus cum Kosacis cesserint?* nonne feliciter cessissent, nisi Sveci oleum flammæ continuò affudissent? Quod tamen non omnia infeliciter cesserint, testis est, inter plures alias, maxima non de Kozacis modò, sed & de Chano ac universa Tartarorum potentia ad Beresteckum victoria, de qua Lubeca per Legatos polonorum triumphari, missiliaque triumphalia in vulgus spargi adeò rumpebantur spectantium illa Svecorum, ut

E mirum

mirum sit quomodo id quoque inter causas hujus belli connumerare omiserint.

Nulla illi populo, ais, auxilia ab ulla Christiana Gente. Igitur Sveci non sunt Christiani, qui Polonis Stockholmæ poscentibus auxilium negarunt. Hoc tunc volentibus negatum, invitis, demum obtruderet, non virorum hic, sed faminarum mos, quæ ubi velis nolunt, ubi nolis cupiunt ultrò.

Tartaros in speciem Polonorum Amicos, infidos, Regionis vastatores, Christiana fidei hostes, soli præda intentos dicis. Quid mirum in barbaris? Hoc magis mirere in Svecis, qui cum Christianos se profiteantur, in speciem amici sint infidi, Regionis Vastatores, Christianæ fidei hostes, soli præda intenti, cunque his omnibus Tartaros superaverint, sola pactorum fide ab iis superantur.

Annalium Polonicorum fidem laborare, dicis, dum præclara nobilis illorum militia facinora narrant ad posterum. Quorum nempe ipsorum fides apud omnes laborat, his omnium fides apud se laborare videtur. Major tamen Annalium Polonicorum fides est apud omnes Gentes, quam Epistola Tuæ, quæ fractæ fidei patrocinatur. Militiæ porro Polonicæ contra barbaricam trium propè Orbis partium potentiam perpetuò excubantis clariora sunt facinora, quam ut Annalium quorumvis testimonio indigeant. Militiæ Svecicæ fama paucis nota fuisset, nisi rebellionis facinore, mox invasionibus alienorum, prædisq; & rapinis non ita pridem innotuisset.

Quod si aliorum Annalium Polonicorum fides apud te laborat, certè Piafecij tibi recepti, toties que in epistola tua citati, nequaquam laborare potest, qui in Annalibus suis inter tot alia Polonorum facinora, de prælio Kircholmenfi Anno 1605. die 27. Septembris peracto, his verbis narrat ad posterum: quod licet tam exiguum tunc in Livonia militare Polonorum præsidium esset, equitatus nimirum duorum millium Quingentorum ac peditum prope mille, quod viribus Svecorū Quatuordecim millibus armatorum constantibus omnis humana ratio obijciendum minimè svadebat; commisso tamen prælio, novem millia in loco conflictus, occisorum Svecorum fuerant numerata, præter eos qui in fuga cæsi, vel ex vulneribus in conflictu acceptis perierunt. Quam igitur verè mox scripseris quod: *jamdudum in illo quidem Equite ostentationis, & inanis fame plus fuit, quam solidi præsidij*; vel illud tibi domesticum exemplum inter plura alia, hodieq; edita, demonstrat.

Quartiano militi obijcis, quod: *plus ferocia habet inconsulta, quam constantia*

stantis fortitudinis. Consultior tamen illius est ferocia, quam *furor svecicus*, & constantior ea fortitudo, quæ perpetuò arcendis Christiani nominis hostibus invigilat, quàm quæ tempora & occasiones deprædandarum Christianarum Gentium observat. Cedo exempla constantis fortitudinis Svecorum. In Livoniane? quam dum Gens Polona contra formidabilem Orbi universo potentiam Turcicam pro incolumitate totius Christianitatis bellum gereret, nudatam præfidiis invalerunt & occupaverunt. An in Prussia & Germania? ubi proditiombus magis, quàm viribus res actæ. An fortè modò in Polonia? quam insidiis suis, linguaque Radzieiovij fortes inundarant. præclara sanè fortitudinis exempla, celeberrima gloria atro carbone ad omnem posteritatem notari digna!

Addis quod: *Illorum ferociam alij lingua magis quàm pectore valent*, imò valent alij linguâ magis, uti ministra consilij, ut & Virgilio, quidam in bello:

Consilio & linguâ melior:

cæterum omnes valent pectore, quod quidem viribus, non dolis instructum gerunt.

Alij à fuga præcipiti quarunt subsidium. An idem Svecis nunquam usitatum est ut infra cognosces. Ubi vero plures capiuntur quàm in fugâ? Communis hæc fortuna belli. Nec semper à necessitate, non nunquam ab errore aut fato evenire solita. Quartianorum porrò aliis, levioris nimirum armaturæ, ars est militaris ad lassandos gradarios equitatus, & Statarios peditatus Svecorum, separandaque illa immensa tormentorum onera, in quibus totum gentis robur? Hac enim tormentorum vim pro loco quandoque declinando hostes ad sinceram pugnam evocant, & protrahunt? Quam quoties extra tormenta Svecis inire accidit, toties vel ex longè imparis numeri conflictu, qui magis pectore & constanti fortitudine valent experitis.

Kozakorum injurias exaggeras. Estnè *Injusticia* inter subditos & eorum Principem & Rempub. odia acere, & injurias alienæ exaggerare militia? An non meministi te pro violatione pactorum duxisse imputatam Polonis sollicitationem fidei Subditorum, licet non Svecicorum in Livonia? Nonne ipse id potius & quidem *Injustia* professor agens, te clarè tuo proprio calamo condemnas?

Peditatum Polonorum externum livido oculo lustrans ais: *non amari à Germanis signa Polonica*, quo vel libertati, vel fidei Germanorum detrahis. Si enim illa non amarent cur sequerentur? ut verè hos Polonis infensos redderes addis è converso, *de odio quo plerùmq; Poloni in Gentem omnem Germanicam*

feruntur: non certè in omnem, sed in hanc duntaxat, quæ Svecorum signa sequitur, nec plerique sed omnes, ut & in aliquos degeneres suos, Poloni odio feruntur: Alioqui eos in omnem gentem Germanicam odio ferri quis credet, qui plures Germanos in una Aula Regia, vel una aliqua Civitate Polonica, quam in toto fortassis Sveciæ Regno numeraverit? Cum verò militiæ Svecorum sint è Germanis ipsa robora, quorum illi detrimentis in bellis clades suas sustinent, ac sangvine Provincias & famam nomini suo mercantur, quid mirum quod eorum odia in Polonos acuant? ut constantioribus ipsorum viribus & sangvine in hos abutantur.

Nihilominus militem externum reprehendis dicens: *in universum miseram Rempublicam, cujus robur est in milite peregrino collocatum.* Itaque te judice misera certè fuit & adhuc est Germania, cui nuper in vecico milite peregrino robur fuit collocatum, cur tamen iterum eidem à novo Moschorum & Kozakorum periculo liberanda hoc idem peregrinum militis Svecici robur & præsidium offers? Similiter cum Tuæ ipsius oraculo *Iustitia* misera sit Svecia, cujus residuum robur in Germanico peregrino milite dependet, cur tamen illud ab electore Brandeburgico ruentibus rebus accitum est? Polonis certè licet inopinato oppressis, quantum sine externo milite sit proprii roboris, hoc etiam bello, ante accitam aliquam Tartarorum manum didicisti.

De Commeatu Castrensi & pecunia Polonorum, quam inanis te cura sollicitaverit, jam post scriptum vides, dum tanti domestici exercitus absque stipendiis, commeatus sufficientia instructi, Regi poloniæ confluxerint, ut eis tanquam superabundantibus retrò abitum indixerit. Unde jam certum habetas, tantum esse in animis Polonorum, extra pecuniam amorem propriæ Patriæ, quantum in animis Svecorum, extra Patriam, curam alienæ pecuniæ.

Hujus defectus causam adstruis, quod *Episcopi & Religiosi nihil de suis bonis in publicum conferunt, cum tamen habeant opes multo majores opibus Nobilium, & Regis proventibus penè suppare.* Qui libenter sese alieno calculo occupant, hi Domi suæ quod computent non habent. Falleris tamen & calculo, & Status Reip. Poloniæ notitia ubi Episcoporum & Religiosorum Subditi aequaliter cum Subditis Regiis & Nobilium in publicum conferunt. Satis id correxisses in Svecia, ubi Episcopi & Regulares, bonis ecclesiæ spoliati ex iis in publicum nihil conferunt.

Demunitionibus quoque & Fortalitiis Polonorum, missiles potius inanam è pectore

è pectore curam. Negant enim Poloni etiam contra *Aristotelem*, à te allegatum, potius cum Spartano Cive & milite: Civitatem munitione carere, quæ viris non lateribus coctis cincta sit. Fateor equidem minus illis sollicita esse Fortalitia, sed simul doleo te adeò in Scriptoribus rerum Polonicarum versatum non incidisse aliquando in illa Warsevitii Oratoris Poloni, scripta, cuidam Polonis idem exprobranti verba: O stulte inquit. An nescis ligneis cratibus Leones foveri? Ut verò insuper scias Polonos absque fortalitiis Leonibus esse fortiores, lege Crantium, qui ita scriptum reliquit: Erat in Aula Matthiæ Regis Ungariæ Polonus miles, qui sæpe Ungaros ad luctam evocabat, multosque sæpe vincebat, sed jactantiâ nimia odiosus. Stabat in ferratis claustris immanis leo. Quis est inquit Polonus, qui famelico Leoni ausit carnem auferre, quam ore comprehenderit? Cum nemo præsumeret, cernetis inquit, quod dico. Illi fame per diem exeruciant Leonem, postera die ovem projiciunt quadripartitam. Leo irrugit, apprehensæ carni incubans: Polonus ingreditur, & Leonem jam vorantem, divaricatis cruribus inclusum, pugno ferit in os dicens: Offam dimitte canis. Vocem in trepidam Leo exhorrui, exeuntemque visu solo persecutus est. An non idem præstiterit fortissimus Polonorum Rex **JOANNES CASIMIRUS** ereptâ ex ore Leonis quadripartita jam Polonia, altâ non est opus demonstratione.

Aude igitur dicere quod: *Prisca Polonorum virtus militaris multum adeo mutavit.* Non enim mutavit quicquam, nisi spem & vota Svecorum, ut vana, actuum ipsius proprium Scilum, quo negatam modo Annalibus, de prisca militari virtute Polonorum, fidem illam ipsè vere narratam ad posteros vel nolens agnosceis.

Naturæ insuper injuriam facis; quasi hæc Poloniam vel mari, vel fluviis, vel Silvis, aut Paludibus nequiquam munierit, & ab arte nil accesserit presidii, ob idque præ omnibus Europæ Rebuspub. imbecillitate virium labore. Nonne enim prout omni felicitate Poloniam beavit, ita & fluviis, & silvis, & paludibus, atque hinc mari Baltico, inde ponto Euxino munivit, & sepsit? Sed quid proficit si fraudi hæc ipsa pervia? nec tamen ob id, & si tot bellis pressa imbecillitate virium adeo, ut Svecia præ omnibus Europæ Rebuspublicis imbecillitate fidei, & jam inde virium laborat.

Licet autem bonæ fidei Poloniæ nullæ seræ sint, cujus portæ patent omnibus, nulli clauduntur honesto; si quis tamen inhonestus eam prædandi animo intraverit, & in aperta omnia cupidus & temerarias manus injecerit, raro

non iis truncatus, ac spoliis multatus abibit, quod ipsum hoc bellum testatur.

Sanæ ergo opinione persuasus identidem certificas, quod: *Periissent Poloni, & in finibus Germania jam hæssisset Moschus*, immemor quod superius scripseris. *An scilicet expectandum donec emerferint?* Si enim emerferint quomodo periissent, vel si periissent, quomodo emerferint? mirum quomodo unus calamus, tam sibi contraria scribere potuerit!

Quod si in finibus Germania jam hæssisset Moschus cur non ibidem arcedendum censuisti? An facienda erant Poloniae mala, ut Germaniae evenirent bona? Et verò putasne magis congruum futurum fuisse Germaniae Vicinuræ Svecum quam Moschum? hic quidem nec tantum unquam, speraverat, quantum in Magno Ducatu Lithuaniae consecutus est: ille ipse Alexandri Magni, ut infra, (te Vate) concepta, non finem sed principium votorum suorum statuerat Poloniam: ex qua citius, crede mihi Svecorum auxiliis, quam Moschorum viribus, tua, si Diis placet, succubitura fuisset Germania.

Tangis itaque pulsus Reip. Polonae, curando scilicet ne periret, aisque *Statum ipsius eum jam fuisse, ut nec vitia sua ferre amplius potuerit, nec domesticam medicinam admittere, confusum, factiosum, turbulentum.* Sed vide ne tuos, & Svecorum tuorum *Furoris* occinat Tragædus:

Aliis mederi vis ipse ulceribus scatenens.

Ergo Sveci erunt Medici circumforanei, qui circulabuntur orbem, vitii Reipublicarum, peregrinam medicinam venditantes, imaginesque prudentiae & felicitatis suae incautis emporibus ob oculos explicabunt? Nimis profecto officiosi, ac suae prudentiae & industriae admodum liberales. Prius tamen inquirendi de sua ipsorum sanitate & Status ratione: An vitia sua, praesertim avaritiam, luxuriam, ambitionem, à bello Germanico contracta domi amplius ferre poterint, & non potius foris alenda protulerint? An valetudo eorum Reipublicae unione naturali hæreditaria Arrosensi compacta, sit in suo Statu: An non morbo Rebellionis, & fractae fidei laboret? An medicinam domesticam, & Medicum à DEO promotum & ordinatum JOANNEM CASIMIRUM Regem suum hæditarium admittat? An morbum *Furoris* ore proprio confessum negare potest? Igitur *Furiosi* alienam Reip. feliciter curabunt & prudenter administrabunt, qui se ipsos curare, & legitime administrare nesciunt? Unde jam sit, ut eorum medicinam tanquam stolidam, & insanam, abominantique palato obtrusam Reip. Polona evomat, & eiciat. Quam si porro Poloni admisissent, & retinissent, certe novi hi Medici, novam artis suae felicitatem latius explicassent, & ad alias etiam Reipublicas & in primis ad Ger-

maniae

maniam Tuam transfulissent, victiq; consuetudine, ubiq; Terrarum & Gen-
tium idem usurpassent; jamque hæctenus non in finibus sed in visceribus Ger-
maniae Tuæ, certò hæssisset Svecus.

Quo in *Furore* & infania quasi Enthusiasmo plenus, novus propheta in-
tonas in Poloniam; *Iram Divini Numinis ob tot scelera impunita*. Oblitus mo-
niti Sapientis: Si ad exprobranda vitia aliena provehere, cura ut quàm longis-
simè, absis ab his quæ alteri obiicis. Excute animum tuum & vide, nè ubi sis
mendosus, vulgo enim rident, si quis calvus aut gibbosus ipse, aliis ea vitia ex-
probret. An enim non videntur tibi esse scelera publica in Svecis hæctenus im-
punita, perjurium, Rebellio, Invasio alienorum, occupatio & Deprædatio Pro-
vinciarum, Perfidia, quæ societatem humani generis tollunt, & non Gentibus
solùm sed & DEO illudunt! ut omittam cædes, stupra, & alia abominanda fa-
cinora tot in iustis bellis hæctenus impunè patrata. Gratiam ne hæc Divini nu-
minis an iram & vindictam meruisse intelligis, qui ut supra ostensum est, quid
Numen sit ipsum ignoras?

Attamen censuram Religionis usurpas dicens: *Primum enim utiq; Reli-
gionis obtentu inter sese hostili propè fuerunt Poloni animo, ex quo Jesuita in illo Re-
gno in valuerunt*. Igitur Jesuitarum loco, Svecos substituis? Ah quàm pios &
Sanctos fidei Divinæ, pariter & humanæ cultores! At Jesuitas misit in Poloni-
am ummus Ecclesiæ Pontifex: Sveci à quo missi, nisi ab illo, cujus in illis Re-
gionibus, Olao teste, sedes est Bathanæ? ut *Causa & Iustitia Armorum* ipsorum,
ab hoc Magistro profecta demonstrat.

Queris in Polonia, *Solis Romana superstitionis Affectis, honores, dignita-
tesque vindicari diversa sentientes convitiis & contumeliis affici. A Romanensibus
indocto zelo accensis honoribus, privari tantum ob innoxios Religionis sensus, dic
mihi potestne indoctior, simul & malignior zelus à perfidia accensus ostendi,
quàm in Svecia? ubi non pares à paribus, vel superioribus, sed REX SIGIS-
MUNDUS à subditis suis non convitiis modò, & contumeliis affectus, sed &
Regno sua cum posteritate spoliatus est, tantum ob innoxios Religionis sen-
sas. Et nunc multo sine, vel saltem aliquos Romanensium in Svecia tot antea actis
sæculis Romano Catholica monstrabis, quibus non solùm honore aliquo, sed
& solo innoxio Religionis sensu palàm gaudere fas sit? quod si id, ibi ita ju-
stum & rectum esse putas, in Polonia si idem cum diversæ Religionis affectis
ageretur à Romanensibus, quâ ratione injultum tibi videri possit? In qua ta-
men quàm nimis licitus est cuiq; religionis sensus? Hæc enim tanquam benigna
mater, et si quidem non pleno filiorum assensu, tantum contra diversum in
Religione*

Religione sentientes, spe reditus eorum ad Ecclesiam de vetusto rigore remissit, ut eos non modo sub pacis, & tranquillitatis lux pallium receperit, verum etiam ultra integram, & incorruptam libertatem honoribus & premiis pro statu & meritis cuiusque ornare non intermittat, fidelesque sibi plena fide tueatur. Quo factum est, ut zelus hic Svecorum quem pro libertate scilicet Religionis venditarunt, cum apud non paucos alios, tum apud Urbem Gedanensem premium non invenerit, frustraque ibi lenocinia literarum eo nomine consumpta cum prudentissimus quisque facile percipiat, nihil esse in speciem fallacius, huiusmodi fucio Religionis, ubi Dei Numen pratenditur sceleribus.

Omitto alia ridentia profecto in alienam Rempublicam conspicienda, utpote; *Inter Equites Polonos & Pralatos non bene convenire*, scilicet enim mediatoribus ad componendum inter se negotium, Svecis indigebant. *Plebem durissimam servitute premi*, cum durus premi non possit quam a Svecorum Tyrannide ad Varfaviam praeritum horrendis modis, sine discrimine aetatis, aut sexus, & alibi lamia, ubique peculiis ad ultimum sanguinem exhausta *Luxu pariter ac luxuria ditissima patrimonia brevi absorberi*, quasi praeda Svecorum ex alieno, luxu Polonorum ex proprio patrimonio honestior sit, aut justior, *descendi cupiditatem inter Polonos exarsisse* quod scilicet, ex *Iustitia* Poloni omnino debeant esse ad eod pauperes ut Sveci.

Praterire tamen nequeo *Superbiam* sapius a te Polonis exprobratam, at non bene in iis perspectam. Superbia enim quae tibi videtur, vera generositas est, ab animo bene a natura ad virtutem composito procedens. Virtus enim ut ait Seneca natura sublimis & gloriosa est, & anteire semper priores cupit, quam decet superbia quaesita meritis. Quidni superbiant Poloni? Qui nulli Christianarum Gentium fidem unquam fregerint, qui pro incolumitate Orbis Christiani perpetuas agunt excubias, ejusque murum in pectoribus suis sustinent: qui bellicis innutriti virtutibus magnitudinem suam malunt iustitia tueri, sine cupiditate, sine impotentia; nulla bella provocant, nullis raptibus, aut atrociniis vivunt, idque praecipuum virtutis, ac virium est, quod ut superiores agant, non per injurias assequuntur. Revoca tibi in memoriam Germanos, quos vocas tuos, ut olim in Theatro Romano gloriati sunt: Germanos fide, & armis ante omnes Hentes esse; decora tamen haec fuit eorum superbia. Svecorum, sine fide, sine armorum Iustitia, sine opibus, quam vana Excellentia & indecora superbia est, ipse judica.

At, *Poloni contemnunt hostes suos, & minimi semper fecisse Svecos, ultro fatentur Starovolscius*; Hostes quidem contemnunt in acie. Caeterum virtutem in iis aestimant,

estimant, & diligunt. Svecorum porro, ut vitia, sic inilitiam minimi se fecisse, bellaque cum iis sola cunctatione sua & contemptu invaluisse, vix fortasse negaverint Poloni, sed quibus ob id vice totam, quæ hoc non viribus ipsorum crevit famam suam debent.

Quid verò Svecis obfuit, *immodicum illud*, quod vocas, & *improbum libertatis studium in Polonis hoc enim est*, ais evertere *Rempublicam*. Nonne hoc potius improbum studium est alienam curare *Rempublicam*, & evertere libertatem, nec perspicere eam sine everfione evertentium everti non posse? proac enim acrius, quàm servitute pugnari solet.

Quàm verò acceptabilia jam remedia misces: *Vi scilicet quadam Reipublicæ Polonæ opus fuisse si corrigi debuit, neque enim tales morbos nisi vi sanari*. Efficax anè medicina sed pro *frivolis*, denique pro Svecis non pro Polonis, ut pote Invecia antiquitus, & in hucusque ferè usitata. Ut enim omittam Christiænum I. Regem, qui simili remedio Svecorum libertatem evertens, una die scilicet Novembris Anno 1520. diversorum ordinum Principes Magnates ac Cives numero 94. ante prætorium Stokholmienfè ferro detruncari, multoque plures ibi, rotis, furcis, alioque horrendæ mortis genere, quartando, ut ait Olaus mortificari iussit; Et cum iis totam *Rempublicam* evertisset, nisi hanc pereuntem Gustavus primus JOANNIS CASIMIRI Proavus & Antecessor ab inritu vindicasset. Carolus porro Dux Sudermaniæ qui Svecis IX. Rex dicebatur, qua non vi statum *Reipublicæ* Svecanæ, per suafum morbidum enecabat otius, quàm sanabat! Qui adhuc ante occupatum regnum præter alia Tyrannica, in optimos, & fidelissimos quosq; Cives regni illius patrata, Nobiles Degatos ex Westrogotia Provincia Classè pro Rege Sigismundo petentes olaphis cruentis excepit. Quod si id Carolo adhuc tunc Duci Sudermanicæ is, licitumque fuit, quid ni Carolo Gustavo possessionem regni illius adeptolura talia competant, & cur non aut prædicti, Caroli Avi sui Materni, aut Exernorum in Svecia Regum Externus ipse imitetur? Hoc igitur medicamentum certius domum secum referant Sveci, quod Polonis non indigentibus & ininimè affluetis frustra obtulerunt. *Respublicas* quidem vi adhibita corrigi quando solere certum est, sed ab iis quorum interest, ut à Licurgo & Solone in sua utriusque Patria gloriosè factum legimus: quod idem Regi JOANNI CASIMIRO jure suo in Svecia, non autem Svecis competit in Polonia.

Et mirum est hos videre in Polonia quid sit mali; cum Poloni non videant in eorum Svecia quid sit boni? SIGISMUNDUS I. Rex Polonia oblatum

tum sibi ante Gustavum I. Regnum Sveciæ prudenter respuit. Carolus Gustavus non modò illud minimè à Rege Hæreditario JOANNE CASIMIRO oblatum, arripuit, sed insuper ad curandam Reipublicum Poloniam à *Furibus* *coactus*, accessit.

Attende verò, quam bellè pro Polonis temperaverit medicinam, pro Receptio Literarum ipsius Universalium Mariæburgo 8. Maij, Anno præfenti ad plebem Polonicam datarum, testatur, ut nimirum hæc Dominos suos (quos ille sibi *Rebellæ* in *Furore*, appellavit) præmii amplissimæ libertatis cæta, interficeret: neque enim aliter, nisi apibus necatis, melle Polonico vesce posse conspexit. Perpende Receptions alias literarum ad diversos palatinatus editarum quibus ille Polonos, non prout Civilem & excelsum ac toto terrarum orbem belerrimam Gentem, sed prout Bothnica sua servitia durè, & impèricè subtracto honore Titulorum à Regibus illorum propriis, multò amplius à Exteris dari soiito compellavit, nempe, *Senatoribus*, *Dignitariis*, *Officialibus*, & *Nobilibus Terrarum*, &c. licet quidem in aliis è Civitate Casimiriensi die 2. Sept. anno præterito datis Majores Polonos inter quos sedecim Senatores ipseque Primas Regni, & primus princeps continetur. *Illustrissimus*, *Magnificorum*, Wittembergium verò suum, *Illustrissimi* titulo honoraverit. Præcipue verò considera illas, quas ad palatinatum Podlachia die 20. Julii anni præfenti Varavia dederat. In his enim scribit, quod: *Gerendo hoc bellum non tam simul aperuit Regi & Reipublica Polona ad tractandum de pace perpetua*. Nam nimirum injustitiæ elegit, postpositâ viâ rectâ, quam cum Legatis Polonia, Stockholmia inierat. Ergò hanc prius electam præclufit, aliam verò novam in Polonia aperuit? velim doceret, qua de causa priorem omiserit? quod sibi fortè inhonestum fuit? At Rex & Reipublica Polona, cum de trimento etiam dignitatis suæ, infra publicum bonum positæ, novo exemplo, rogatos ad se, pacis causa, in Sveciam usq; miserat. An quod scrupulos aliquos literarum vel plenipotentiarum in se habuit? At hos, omni imaginabili industria, & vi ingenii suorum, quæ sitos, amplius excoquere non potuit. An quod ejus via cur sus longo tempore opus habuit? At intra paucos dies, tantum illius confectum erat; ut jam longè minus ad finem pacis, conficiendum restiterit. An quod illa via, aliquas lites, vel rixas, in se habuit? At, omni suaviori modo, ab utrinque capta, & continuata, in sola vespertina, ad proximum mane, super ultimo ferè puncto Polonorum, deliberatione receptâ, abrupta est. Quid ergo de tædium illius ad Exercitum suum, pro causa fuit, quo solo urgente declarationem deliberationis receptæ, cum

toto negotii effectu Stetinum distulit. Abiitne verò statim è Svecia ad Ex-
 erciturum? Abire quidem voluit, non autem potuit, repugnantibus ventis,
 quorum causa, una posthæc Septimanâ, (intra quam abundè finem negotio
 dedisset,) in portu moratus. At Stetini, expectavitne adventantes Lega-
 tos, securitatem itineris per tibicinem petentes? Nequaquam, imò citius
 inde maturavit abitum, intravitque in occupatam per Wittenbergium, iis-
 dem diebus Majorem Poloniam. Ibi tandem, aut Varavia, aliisque in lo-
 cis per varios Oratores, ac demum sub Cracovia per ipsum, qui Stokhol-
 miæ id negotii egerat, Leszczynium Legatum, palatinum tunc Lencicien-
 sem requisitus, adinstitne aut novam tractationem pacis, aut plus dimidio
 peracti Stokholmia, & in declaranda deliberatione pendentis, continua-
 tionem negotii? minime gentium, mutato scilicet rerum statu, mutandam
 à sola Republica, Legationis normam, indigitans. Itanè verò promissum
 fuit Stokholmia, cautumque Instrumento, per Commissarios, nempe E-
 ricum Oxenstierna, Cancellarium, Magnum Gabrielem de la Garde The-
 saurarium, & Gustavum Biellkie, Regni Sveciæ Senatores dato, cujus hæc
 sunt verba? *Cum captus Tractatus ob magnitudinem, gravitatemque negotii &
 discessum Sac. Reg. Maj. Domini Nostri Clementissimi, hic Stokholmia perfici
 nequeat: Idcirco cum abrumpi eum, ab utriusque partis instituto alienum sit, ita
 conventum utrinque est, ut Stetini in Pomerania, dictus tractatus sit continuandus,
 & redintegrandus ipsius continuatio, Quarta die Stylo veteri Mensis Augusti, hujus
 Anni, eaq; rationes Divinâ favente gratiâ inveniendæ, quæ ad supremam manum tan-
 saluari negotio imponendam facere possunt. Quæ cum, ut nosti, sic, & non aliter se
 habeant, rectè, & ex dignitate sua, scripsit in iisdem literis: quod Rex Ioan-
 nes Casimirus omnes transigendi occasiones spreverit, pluraque ibidem de tali quasi
 animi ejus obstinatione addidit? & jam an ipse gerendo hoc bellum, viam ad tra-
 ctandum de pace perpetua aperuerit, an præcluserit? te ipsum consulte. Porro
 inde longè alia quam quæ sunt ad pacem perpetuam moliens scribit, quod ex
 quo Rex IOANNES CASIMIRVS Regno Polonia excessit, Exercitus Quarta-
 norum, atq; omnes & singuli utriusq; Polonia, Russiæque rubra, pleriq; Palatinatus
 sibi sese Sacramento devinxerunt. Quam scilicet in solido fundamento species ju-
 ris apprehensa, pro solido jure arripitur? An enim pactiones illæ nonnullo-
 rum Polonia (non autem Russia hujusmodi prætensionis vacuæ) palatinatu-
 um per fraudem induciarum extortæ Sacramento, dici possunt? Quæ si vel
 eo denique rigore censerî debeant, nonne ob causam discessus regis proprii
 extra Regnum, initæ ipsiusmet verbis agnoscuntur? Quæ causa cessante, Regis
 nimirum*

nimirum ad Regnum suum reditu sublata? nonne ipso facto nullitatis vitio evacuerunt? Contractus enim ex qua causa colligantur, ex eadem dissolvuntur & sublata causa omnis eorum tollitur effectus. Qui verò palatinatus ante discessum regium occupati, tumultuarias pactiones hujusmodi injerant, habebantne, potestatem ad provincias non suo duntaxat, sed totius Reipublicæ jur subiectas, ipsaque bona Regalia, & Ecclesiastica? vel si habuissent, an illæ, ex causa fractæ fidei induciarum, ab imparatis & invitis inite, firmæ & ratæ esse debuissent? Ac insuper servavitne ille vicissim suum, & Commissariorum suorum *Sacramentum*? an potius pactiones illas, eodem ferè quo pactæ sunt momento per armigeros suos ubique fregit? quæ nimirum, Sacramento Induciarum, nequaquam illi firmitores esse, haberique potuerant. Attamen infert, quod, *optima intentionis & rectorum conscientia fretus spem conceperit*. Deus bone! si violatio pactorum Fæderum, si cupiditas alieni regni, si prædæ spolia, sacrilegia, & infanda alia flagitia, maxime verò tot utrinque causata homicidia optimæ intentionis fructus sunt, & rectè factorum conscientiam faciunt, quid jam nisi scelus est, Fides, Justitia, charitas, pietas & virtus universa, quam aut lex, aut ratio generi humano persuasit? Deinde *refutationem causarum*. Belli à sua parte modo præliminari conglutarum accusat, ubioremq; earum deductionem cum ipsis documentis luci publicæ propediem daturum se pollicetur. Vide quàm & ipse tua *Justitia* jam ante edita, minimè contentus, eaq; luce, quam tu *obscurioribus illis chartis*, undecunque asserre voluisti? nec jam *tardiori Lectori* sed Authori *obscuritatis* illarum culpam imputa, siquidem lux eis propediem promissa, jam post tot Menses hucusque minimè apparet. Mirare verò Justum Bellatorem! qui clarigationem Belli & deductionem perfectam *Causarum* armorum suorum ab inchoato bello post unum & medium annum, demum Luci publicæ daturum se promisit, nec tamen in hucusque datam esse constat, & jam doctrinam *Justitiæ* Tuæ uti expectantem lucis amplius claram dicere desine. In iisdem literis *Quartiani Exercitus detestandam rebellionem*, vocat, licet prout hujus fide, erga Regem suum utcunque ad tempus reditus dissimulata, non tamen mutata, nil gloriosius, sic sua alieni ambitione Imperii, nil detestabilius Deo & hominibus esse possit. Scribit præterea: *in Barbaris etiam gentibus raro reperiri exempla eorum quæ poloni nuper in deditone Vrbis Varsoviensis contra pactorum tenorem tam circa personas quam res admiserunt, cū potius ipse, cum iisdem personis, infractis Induciis, & omnibus ubiq; hoc bello pactionibus, ac præsertim in deditone Urbis Cracoviensis barbararum etiam gentium exempla transgressus fuerit*. Non defuit tamen personis illis iusto

major

major humanitas Polonica. Nam & sangvini, & vita illarum, quæ ob promptam & indubiam Urbis expugnationem in manu & potestate Regis Poloniae fuit, piè & Christianè parsum, & sexus mollior ad sua castra cum honore deductus, & res propriae cuiq; permiffæ, nec rigidè pro more Svecico excussæ, aut explorata, inò pleræq; dissimulata, & Wittenbergii cum nonnullis aliis à furente vulgo militari, aperto vitæ discrimini expositi, salutis & honori Protectio viciffim Polonica data, integrè servatur. Insuper *disseminatos de sui exercitus, siue irreparabili detrimento, siue totali interitu rumores.* Queritur. Equidem Polonis disseminationes hujusmodi in veris etiam ac sibi gloriosis, neglectui sunt, in falsis, penitus infvetæ, & à dignitate eorum alienæ. Quæ verò gens talium peritior Svecis? quibus in hoc præcipua bellandi vis rumores per Orbem ferere & felicitati armorum suorum, aut honorem, aut metum quærere, ita ut hoc quoque bello plures Civitates & oppida hac arte, quam armis ceperint. Quem ad usum, ingeniosos Nugigeros peculiari sumptu Regiomonti potiffimam, & Elbingæ alunt, addita insuper & Regiomontano ex spoliis exulantium ibi Polonorum mercede, quo accuratiorem gloriosis figmentis daret operam. Qui prælo continuo affixi infinitis nugis scite confingendis, & per Orbem magna cum Polonæ gentis injuria disseminandis incumbunt. Ut & his quoq; diebus dum Polonorum Rex exercitum quartianum ob pabuli insufficientiam, hiemisq; incommoda è Castris inter Gedanium, & Dirschaviam positis adhiberna dimississet, Svecorum aliquot Cohortes Vallum Castrorum vacuum, siue exinde prædandi, siue fingendæ famæ gratia, intrassent; ex literis quasi Gedano scriptis impudenter typis Regiomontanis imprimi fecerunt, Polonos à Svecis pullos, Castris exutos, in clade accepta 42. Vexilla amisisse: Gedanensibus simul propugnacula recepta esse, quorum similia alia falsa profectò & impudentissima recensere nimis longum esset. Sed quid mirum talia disseminata cæteris vecorum? Si Rex ipse Carolus Gustavus à prælio Varfaviensi, se numerosissimos Polonorum & Tartarorum exercitus fudisse, & jam omninè penitus difficultate in subjuganda Polonia functum esse, misso nuntio Exteros Principes certificavit: Si deniq; *Instituta tua* cujus saltem aliquod momentum esse debuit, ac ipsum ejus fundamentum, nempe præliminares Causæ, extra limen justis & æqui, disseminata reperiantur. Quæ porro Poloni ut generose contemnunt, qui gestorum suorum, ex conscientia magis, quam ex famapretium quærunt, sic in disseminandis Svecorum detrimentis minimè occupantur. An verò non rectè, & verè disseminarent, non irreparabilia modo detrimenta, sed & totales propè interitus Copiarum Svecicarum? nimirum aut

apud Warkam, ubi tria millia selecti Exercitus Svecorum sub Regimine Marchionis Badensis à Stephano zarnecio Castellano Kiioviensi caesa, partim in fugam acta. Aut apud Trzemesnum Lipiorum in Palatinatu & aveni pagum, ubi plus Mille selectissimorum Equitum, & quod fatendum est, planè Martialium Virorum fortius magis, an oblinatus ab eodem Czarnecio, sub Legionario suo Perero, Witembergij Vice Colonello, cum Förgelio, & aliis capto, caesi, occubère. Aut ad I rostkos, in finibus Ducalis Prussia; ubi Exercitus Svecici Sex Legiones, ab Iraele Chiliarcha, & Brandeburgici decem, à Comite Waldekio ductas, per Vincentium Gafeyum Exercitus Lithuanici Campiductorem profligata, capta, præter paucos, quibus, ut & Waldekio, fuga salutis fuit. Signa militaria, tormenta, & omnis suppellex Castrensis recepta. Aut in Majore Polonia apud Oppidum Kostentim; ubi, Mille Trecenti, sub directione Walij, & Thosij, à Petro Opalenio Palatino Podlachia, & Francisco Czarnkovio anteriore, ac Christophoro Grzymultovio moderno Castellano Posnaniensi & Lesczynio Posnaniensi tunc Succamerario fusi, vix Triginta, Posnaniam evasere. Thos, cum aliis octuaginta Officialibus captus. Aut ad Lubizum pagum; ubi Comes VVrzeszewicij, cum sua legione propè mille viris constante, occisione deletus. Aut in Samogitia; ubi, fato Siculis planè vesperis simili, condito tempore, Quatuor millia Svecorum instatvis, à Nobilitate illius Terræ excisa, paucis, quos Birzum; Castellum feravit, exceptis. Aut ibidem ad Birzum; ubi, ex mille selectis equitibus, à Magno Gabriele della Garde, Rigà in auxilium obsessorum submissis, caesis, & centum triginta captis, quindecim duntaxat Rigam evasere. Aut in occupatis quindecim ferè Poloniæ, palatinatibus; ubi, particularibus, emissariorum prædiariorum, alvanguardiorum, & palantium per agros, cædibus, itinera paludes, silvæ, repleta: ut si in unoquoque palatinatu, singulos ad minus mille trucidatos dixeris, non ad infra, in numero erraveris. In quibus præ tactis & plurimis aliis conflictibus, quos singulos, recensere longum esset, pauci ad modum, ex Polonorum copijs desiderati, ac ne unicus quidem, præter Dzialynium Koprzyunensem Præfectum captum, vel ex minoribus militaribus officialibus, hæctenus amissus. An non rectè præterea & verè disseminarent fugas, saltem nobiliores, nimirum; Aut duglasii cum sex millibus equitum à Sendomiria, qui inde Lovicium, Quartis Castris, viginti sex milliarum Germanica, omisit Fortalicij alijs, confecit. Aut, à clade Varencis, eorum, qui pernecitate equorum, per sex horas, octo Milliarum Germanica emensi, VVaslaviam salvi evasere. Aut Mijleri generalis; qui, propè trimestri obsidione

Czestochovi.

Czeſtochoviæ, metu adventantis Zegocij præfecti Babimofthenſis, & Kuleſæ, relicta, ab ea turpi, effuſoque curſu, ſuorumque ſaluti conſuluit. Aut concitum Regis ipſius gradum ab obſidione Civitatis Zamofthenſis, ob cæſa diverſis in locis emiſſaria agmina ſua, Jaroslaviam uſque: inde porro, ob infeſtas undique Polonorum legiones (quas ut annonæ, pabulique defectu averteret, villas omnes à tergo ſui cremavit) ad Sendomiriàm; atque ab hac, trans Viſtulano itinere, Varſaviam: impedimentis Caſtrenſibus, non ſine celeritatis indicio, & pavoris veſtigio, ubique relictis. Aut inſuper, à clade Trzemefnenſi: à cujus loco, ille tribus non amplius milliaribus Germanicis, ſubſidium laturus ſubſtiterat, motum, ſine mōra, exercitum, & præproperè ultra Viſtulam, apud VVyſogrodum transportatum. Quæ & alia huiusmodi, hic non ſpecificata, uberius aliquando Polonos diſſeminaturos, & ex fide Orbi, & poſteritati ſuæ tradituros non dubito. At verò, *Campum Pragensem ad Varſaviam Inſtitia cauſa ſua, & Gratia Dei teſtem* appellat. Gratiam quidem Dei quis negaverit? quando quidem ab infeſta haſta Polonica pectus ſuum jam jam transverberandum pauxillum fallente, & ſub imam axillam prætervolante, adhuc vitam illius ſervaverit, ut nimirum diſceret *Inſtitiam* monitus: de qua ſibi omnino adverſa nonnè ab exercitu ſuo, ut & brandeburgico luculenter ibidem edoctus? Ex hoc enim utroque, caſorum in illo campo ultra tria millia, ex Polonico trecenti duntaxat ex Tartaris 25, deſiderati, etſi longè paucior numero, Exercitus Regis Poloniæ, tunc fuiſſet. Adeoque majori gratiæ Dei id quoque adſcribat, quòd & paulò antè, Majores Poloni, & univerſi evocatorum Palatinatum exercitus, in Provincias quiſque ſuas, dimiſſi abierant: ſoli tres palatinatus, Sendomiriensis nimirum, Lublinensis, & Belzenſis præliabantur. caſteſius cum parte Exercitus in Podlachiam moverat: Rex corpore æger, Sapieha Supremus Lithuanicarum copiarum Dux, pede læſus, munia belli obire non poterant. Quæ licet multum rei gerendæ incommodaſſent, niſi tamen ſola loci iniquitas explicandæ aciei obſtitiffet, jam tum ultima manus bello impoſita fuiſſet. Quam ob cauſam copiarum Polonicarum inde ad terni milliaris ſpatium receptus, ſolatio quidem illi fuit, quas infequi non auſus, ſed teſtes ſint ipſimet Sveci & Brandeburgici an ſimile *Inſtitia* Svecicæ ut & Brandeburgicæ teſtimonium iterum referre vellent. In iſdem adhuc literis condolet Polonis his verbis. *Vobis qui pro iniqua Regis Caſtrorum prætenſione corpora veſtra obſpicitis. At non condolet Svecis, quos ad tot cædes, & mortes evocavit. An enim hi pro æqua ipſius prætenſione corpora ſua obſpicunt? habetne, vel minimam ad Regnum Poloniæ? Ac inſuper de Regno*

Sveciæ, ut quid illorum Sangvinem volens proficit? Nonne omnia de quibus bella hæcenus gesta sunt, Stockholmia plusquam semicomplanata, & propè finem pacis perpetua, perducta, ac post paucos dies Stetini plenè finienda fuerant, nisi ille rem tam grandi ævi spatio exoptatam, adeoq; utrisq; ægnis salutarem abruptisset, non aliam ob causam, quam quod spem eorum, quæ animo conceperat jam deponere, & vota sua vasta vincere minimè volebat. Quæ ergo amplius necessitate *Regem Polonia bello adori coactum*, se Orbi queri potuit, nisi *furorem* suum manifestum faceret, qualis nimirum otiosis Melancholicis immensa animo volentibus, evenire solet: quorum alius Pontificem, alius Imperatorem, alius Protectorem aliquem se jam factum existimat, & officia illa imaginaria exercet: porro alius belluam immanem, & cunctis terribilem se putat esse, & mox aut ferrea catenâ constringitur, aut caveâ includitur; ut jam Svecorum præcipuis evenisse vides. Ad extremum post reassumptas, *Insuperas* scilicet, superius jam ad epistolam tuam refutatas, *Causas veram ad Protectionem suam ejusq; tabulas exacte exequendas*. Provincia illius incolas *invitat*, Quis Dei hominumque ludibrium in hoc non videat, cui satis scilicet *Ignorantiâ* excusata, invasio, incendia, devastatio, oppressio, protectio, eadem inter se & recte compatible sunt? quid hujusmodi Protectione securius? quid ejus *Tabulis* exactius, nimirum quam Stundorfianis (& aliis hoc bello ubiq; & unicuiq; fractis) exequendis certius aut firmitus? Ergo Hospes in Polonia Polonos ad Protectionem suam *invitat*? Estne ab ijs in Poloniam primum ipse invitatus? doceat id, quod facinori innocentiam induens, per orbem ferit. Nonne invitare, ad Dominum domus suæ pertinet? quid si te in domo tua, propria importunus Hospes advena & peregrinus, ad protectionem suam, ut sub ejus beneficio ibidem pane tuo proprio quantum ex eo tibi largiretur vesci posses invitaret, nonne turpiter ejiciendum & durioribus gratitudinis symbolis onerandum putares? Humilis & plebejus animus id aliter non ferret, quid liber & generosus? Cui, Polono præsertim, protectionis nomen ignotum, & vix in Polonia auditum est. In quo plusne ambitionis sit, an contumeliæ in Polonos, haud facile discernas. Quid enim ambiciosius, quam nullo tantæ autoritatis argumento subnixum, ad eodè superbum, & plusquam Regalia crepantem, Protectionis longè potentissimi regni, titulum sibi asserere, & arrogare? Quid indignius, quam sive obtrudi liberis, sive offerri Protectionem his, qui non vano titulo, sed re ipsa, & merito, ac officio perpetuo, ut aliorum Regnorum, sic Sveciæ per latus suum securæ, ab hostibus Christiani nominis protectores agunt? Quis igitur tam vilis, & nomine Polono indigni

animi

animi fuerit, qui huiusmodi Protectionis Clientis esse sustineat? tribus forte vel quatuor exceptis, quos error suus, illius visco captos detinet. Atq; illis hæc quoq; admiscet svavia, quod nimirum *voluit. Gens Polona semper & haberi, & videri honestatis amans*, quis dubitat? Ideoq; Protectionem Svecicam obtrusam, uti sædam & inhonestam spernit, rejicit, & damnat; Regi verò & Protectori suo legitimo fidem diversione ipsius extra regnum dilatam, non mutatam, uti decet Gentem *honestatis amantem* servat.

Quis jam quæso hæc remedia, & non venena dixerit? quis non sanis, & nequaquam indigentibus à *Furore* obtrusa agnoverit. Ut præteream Receptiones alias, & præsertim Contributiones per Præfectos suos homines plerumq; plebejos, & vilissimos liberis capitibus imponi præsumptas; Bona Reipublicæ, Ecclesiæ, & fidelissimorum Civium, egentissimis quibusq;, armorum suorum affectis, ex tota Svecia & Germania ad prædam convolantibus, præmiorum nomine assignata. Cujusmodi medicinæ, an non potius medicina opus habuerint, facillè jam puto intelligis.

Et quoniam à plerisq; Polonorum, inopinato ut præmissum est hostium adventu, confusis, resistendoq; partialiter imparibus, remedia huiusmodi, amara licet & intoleranda sub prætacto, *protectionis* operculo oblata, dum Epistolam tuam scriberes acceptari videbantur; tu medendi successum felicissimum ratus, consopitis manibus, effunderis in laudes Svecorum, immensosq; præpropere occisus triumphos, his quæ sequuntur verbis.

Favet illorum conatibus altissimum Numen, nempe ab eo jus datum sceleribus. De quo toties repetita opinio tua, denotat mentis constantiam, quam rectè sentientis de natura Dei! Nunquid enim hic favet pravis conatibus affligentium, & non potius correctioni eorum, quos affligit, quorum è re est, ut affligerentur? Svecis quidem utitur deus, uti Iudex carnificibus, ad sumenda de alijs supplicia, non tamen in favorem carnificum, sed propter hos ipsos, quorum correctioni, & publico bono consulit. Ac ut vix unquam felicior, diviniq; favoris & providentiæ certior fuit Polonia, quam his tot simul pressa bellis, ut correctior, & circumspectior altius assurgeret; sic nunquam infeliciores Sveci, quam huiusmodi felicitàte, tuisq; elogijs ad nubes elati, unde casu graviore ruant.

Præst Rex nemini eorum quos hic sol vidit rebus magnis secundus. Sit sanè, nonat vel in sole tabernaculum suum, sitq; ejus jam ipsi cognata potentia cæco; illo tamen major est, loqui justior. Justitia enim, tanquam Regiâ mensurâ, præstantiam Regum examinandam, vetus & planè regium Agellai dictum est:

est: qui idem, Fortitudinem sine iustitiâ, nullius pretij esse censuit. A deoq; Magnis rebus sublata Iustitia, quid nisi scelerum remanebit magnitudo?

Hic ad manum Senatus fidelis fidelior fuisset, si fidem pactorum servandam svasisset, exemploq; Cyneæ, vanæ, & periculosa ambitionis Regem suum monuisset. Ille enim, ut verbis Plutarchi referre libet, pyrhum Regem expeditioni in Italiam intentum cernens ita compellavit. Bellicosi d. yrhe romani esse fertur, multisq; fortibus imperare Gentibus. Quod si Deus nobis de iij. victoriam concesserit, & quis ejus erit usus? Ad hæc Pyrrhus: de re manifeste queris Cynea, Victis Romanis, nulla neq; barbara neq; Græca istis Urbs est, quæ resistere nobis possit. Itaq; statim Universam obtinebimus Italiam? Cujus magnitudinem bona, & potentiam quemvis potius quàm te, ignorare consentaneum est. Tum Cyneas paulum moratus: Italia verò, inquit, occupat quid agemus? Et Pyrrhus nondum quid sibi vis vellet: intelligens; Sicilia, ait proxima est, insula potens divitijs & hominibus abundans, manusque nobis protendit. Ibi enim omnia seditionibus plena, confusioneq; Magistratum, & oratorum certaminibus. Probabilia dicis, respondit Cyneas, sed erit nò nobis finis expeditionis, ut Siciliam capiamus? Deus, inquit pyrrhus, victoriam nobis hanc si concesserit, ad magnas res ea, quasi exordio utemur. Quis enim Africa abstineat se, & Carthagine, cū & hæc capi possit? Quid verò attinet dicere eorum, qui nunc nobis insultant hostium, his victis, nullum nobis resistere posse? Nihil, ait Cyneas; & verò perspicuum est, tanta te auctum potentia & Macedoniam recepturum, & Imperium in Græcos stabile habiturum; verum his omnibus confectis, quid tum agemus? Ibi sublato pyrhus risu: multo, ait otio fruemur ac quotidiano potu & colloquijs invicem exhilarabimur. Hucusq; regem Cyneas cum sermone deduxisset, quid ergo obstat inquit, qui jam convivemur, & in otio nos invicem oblectemus? cum jam in promptu nobis sit, possimusque eo sine ullo labore frui, quod multo sanguine, multisque ærumnis quasitum imus, multa alijs mala illaturi, multa passuri. Hac oratione, Cyneas Pyrrhum magis perturbavit, intelligentem sanè quantam in præsentem felicitatem dimitteret, sed eorum quæ cupiebat, spem deponere non valentem. Quis verò finis hujus spei? audi eundem Plutarchum: Pyrrhus, inquit prosperos successus tanquam aliarum rerum occasiones accipiens, adversas res, alijs actionibus sarcire studens, neque in clade, neque in victoria, acquiescebat. Itaque Argos versus castra movit. Ibi in ipsa jam Urbe, præsentem tempestatem cernens, apicem quo galea ejus insigniebatur, detractum amicum cuidam tradidit, & in persequentes hostes impetum dedit, ubi per thora

com hasta ictus vulnere neque lethali, neque magno, in eum qui sauciaverat, sese convertit. Erat hic Argivus, mulierculæ pauperis, etiam vetulæ filius. Ea de tecto, sicut & reliquæ mulieres, pugnam spectans, cum filium Pyrho congressum cerneret, periculi magnitudine territa, utraque manu arreptam tegulam, in Pyrhum coniecit, quæ infra galeam, capiti illapsa, vertebra cervicis inæ comminuit. Zopyrus verò quidam caput amputavit. Hæc & similia alia si *fiælis* ille *Senatus* Regi suo proposuisset, tunc veræ fidelitatis laudem habuisset.

Exercitus numero magnus. Fuit quidem ad fruges consumendas in Polonia & prædas rapiendas ultra sexaginta millia brevi multiplicatus; Sed quantus jam numero restat nunc computa.

Virtute maximus ubi scelus pro virtute est, certè maximus, quem alioqui, cui virtus cordi, & nota belli iniquitas, nemo sequitur, nisi cui non interest, famenè in proprio, an in supplicio, in alieno solo intereat.

Semper victor nunquam victus. Quamdiu lingua Radzieiovi, & vitijs disciplina militaris Polonica pugnavit, semper victor, postquam serâ ad arma ventum est, nunquam victor semper victus.

Abundè est prudentia ad componendam feliciter rem Polonia, verius sanè, & fundamento *Erroris* convenientius scripsisses. Abundè est infantiæ, ad componendam, invito Domino, rem alienam. Prudens enim, sua potius componit, ad consilium non vocatus non accedit, ne tantum otij sibi sumit, aliena ut curet, ea quæ nihil ad se attinent.

Abundè potentia, ad improbos, & refractarios coercendos. Nonnè hæc potentia iudicij impotentia est, seipso improbos, refractarios, & Regi suo hæreditario Rebelles non agnoscere, suamq; labem in honestissimos Polonæ Reipublicæ Cives spargere? Quibus cum abundè sit iustitiæ, abunda est & potentia ad improbos in vales suos coercendos. Hos enim ut fides, & Iustitiæ, sic potentia faciliè destituit.

Quanto magis idonea erit Polonia abigendis Moschis imò juncta Moschis tanto magis idonea erit, hinc abigendis inde in Svecia indagandis Svecis.

Profecto jam Constantinopoli trepidatum est ad hanc potentiam. Videat & certè rideat Imperator Turcarum, ut à potentia Svecorum jam trepidarit, hiq; trepidationem hanc typis evulgatam toto Terrarum Orbe in triumpho circumferant. An fortè ignoravit, Svecorum esse, Christianos armis laceflere, norum Sangvinem, spolia, everfiones Urbium incomparabili sibi gloriæ ducere, & alteri etiam Regno operam suam ad id ære & stipendijs obligatâ gerere?

Nè tamen sic trepidantem Carolus Gustavus depulisset Constantinopoli, ob-
stricere poloni; qui né à Regibus quidem suis bello offensivo illum se inconsul-
tis impeti passi sunt.

Certe non major fuit Alexandri vis qua Persis superatis omnem Asiam do-
minuit, fortunatam profectò natam hoc Rege Sveciam! In quo redivivum post
tot sæcula Orbis videt Magnum Alexandrum. At non minus fortunatum Re-
gem, qui te laudum suarum præconem invenit Thratymachum. Parum tamen
à te dictum, ut & à Cromvello, qui illum ob blandientia in Polonia primor-
dia, & simul natum filium, alexandri Magni felicitate salutavit. Certè enim il-
le major & felicior habendus Magno alexandro, si Polonia potius fuisset. Hæc
enim alexandro Magno nunquam paruit, ut Epistola ipsius ad Aristotelem,
à Vincentio Kadlubek antiquissimo rerum Polonicarum scriptore allegata
restatur. Inò Vincentio eodem teste, Poloni Legatos illius, quos tributis exi-
gendi causa ad se miserat, exossatos, auroq; & alga impletos, illi remiseraut,
cum hac Epistola. Regi Regum alexandro, rerum Imperatrix Polonia. Malè
alijs imperat; qui sibi imperare non didicit, neq; gloria dignus est triumphis, de
quo pompa cupiditatum triumphat. Tuæ siquidem sitis nullum est refrigeriũ,
nullum temperamentum. Inò quia nusquam est tuæ cupiditatis modus, ubiq;
tua mendicat paupertatis tenuitas. Licet tamen insatiabilem tuæ voracitatis a-
byssum, mundus satiare non possit, tuorum saltem utcumq; refocillavimus esu-
riem. Nec te lateat, locum apud nos non esse loculis. Ideo præsentia Xenia, fi-
delissimis tuorum capsidibus, commissã. Polonos autem animi virtute, corpo-
rum duritia, non opibus scito, cesari. Non esse igitur eis, unde tanti Regis,
vel tantæ potius belluæ rapidissimæ possit expleri ingluvies. Abundare eos ve-
rè Thesauris juventutis non dubites, quibus non sopiri, sed tecum profus ex-
tingui possit aviditas. Quæ an non ipsa eadem (Legatis quidem adhuc integrè
retentis,) alteri isti armis rescribant. alexandro, ipse pensita.

Jultenè verò in tantum attollens novam Svecorum potentiam, deprimis
vetustam Polonorum famam afferens, quod duntaxat *per aliquot centum annos*
non passi sint Poloni Germania Reges sibi dominari cum à primis gentis suæ initijs,
nunquam aliquem Germaniæ Regum, aut Imperatorum sibi dominari pas-
sos, veris antiquitatis Annalibus, docere possis. Audi Florum, quod in culmine
rerum positus, & toti jam propè Orbi imperantibus Romanis: Sarmatas arceret
danubio satis fuit. Lusra campum Canium, propè Vratislaviam, tumulis ca-
sorum à Polonis Henrici quarti Imperatoris, exercituum, famosum: inde, &
ex pluribus aliis monumentis, nanquam sibi Polonos, Germaniæ Reges passos
fuisse dominari, disces. E:

Ex illis ad Pontum locis Gothi quondam Macedoniam, Graciam, & Asiam populati sunt. Hoc verum est; non enim ex Gothlandia Svecorum, quod infra unius. Id enim negat tanta Ponti Euxini à mari Baltico, & per hoc à Gothia Svecica, distantia Negant Insignia, pro quibus Gothi illi, Methodio teste, Ursam in Vexillis habuerant, Gothia Svecorum, Leone gloriatur. Negat habitus, qui illis fuit Sarmaticus, ut picturæ Regum ipsorum, in Hispania observatæ, testantur. Negat linguæ commercium, quam illis fuisse Sarmaticam! Vocabulum ipsum Gothovi, Polonicè paratos sonans, licet paulò corruptum indicat; cui simile Kozacy, Polonicè itidè sic à promptitudine capræ nuncupati, in iisdem locis nunc ut plurimum degentes referunt. Qui porro ad Pontum loci ut semper fuerunt Sarmatici, sic in possessione Regis Poloniæ etiam nunc extant. Gothique ibi olim habitantes, à Regibus Poloniæ regnabantur. Quod ipsum Epitaphium Boleslai I. Regis Poloniæ Chrobri dicti, Posnaniz vetustissimo lapidi, cum titulo Regis Gotorum atque polonum, metro incisum, testatur: Quoniam tamen Gothi illi Liplio, & aliis, latrones Orbis appellati, minimè ut agnationem eorum, sic famam Gens Polona vicis invidet. Verùm tamen utrum hi ad Pontum perventuri, & ex illis locis Macedoniam, Graciam, & Asiam populaturi ac quod infra scribis idem quod olim Vestrogoti, Ostrogoti, in Italia, Hispania & alibi presituri sint, valde dubitat.

Quamvis autem hæc ut ferè omnia risu digna, & quidem Caroli Gustavi Causarum hujus belli interpretes scripseris, nihilominus ipse non potuisti ut ais non ridere à Przymscio Polono eoque Casimiri Regis Legato, hæc dici, quod disjunctissima sint Regna; divisisse naturam mari: dissociasse constitutionem Imperii, & Religionem: discrepare legibus, moribus, habitu, linguâ, in nullo sibi populos hospice esse similes nisi ferocia, discordiarum omnium fomite. Quæso quid hic est ridendum? nonnè omnia ferè ita se habere cuius perspicuum est? nisi fortè quod non addidit; discrepare has gentes, ractorum fide, quam alteri violare, alteri servare piaculum est.

Nonnè magis ridiculum ipse adtruis: *Gentes has sic satis feliciter in unum Republicæ corpus posse concreescere*, sicnè enim satis feliciter concreserent, quæ nec vinculum quidem induciarum, ad tempus feliciter ferre potuerunt? Quo abrupto, non superest aliud, quo iterum colligari, nedum satis feliciter concreescere possint. Quæ enim compagine, vel glutina, vel nexus reperiri possunt, amicitia; aut fidei Svecorum? An deerant cum iis vetustiora etiam vincula Polonis? dum olim Ericum Regem Svecorum exulantem hospitio exceperant, & dimisso in possessionem Pucensi Territorio, Mensæ, & dignitati illius, ac

honoris Gentis prospexerant: dum Rixam Regis Sveciæ filiam, Regi suo Præmislao Uxorem, sibi Reginam acceperant; dum vicissim Joannis tunc Principis, post, Regis Svecorum connubio, filiam Regis sui Catharinam, dederant: dum eorum tunc Principem, Divum Sigismundum, Regem sibi elegerant. Quid pro his Sveci? Infidiosas invasiones, Provinciarum inuersiones, & cruenta bella. Quid amplius? eo usque proVectum sine causa *furorem*, ut non modo distractis aliorum bellorum gravi & multiplici mole Polonis, fidem pactorum fregerint, & uniuersa pacis mediâ abruerint; verum etiam vli commoditate felicis grassationis inter necivo modo, Urbes, arces, Palatia, & præcipua quæque decora Regni, funditus everterint; Regnum insuper occupare, aut cum aliis Polonorum hostibus dividere præsumperint. Hinc ergo, sic satis feliciter cum Polonis, in unum Reipubl. corpus concreverent? Quinimò ut quædam planta & herba, in uno eodemque solo societatem non ferunt, sic Gentes hæc, citius una præ altera crescent, & non utra vincat, sed utra sit, in Polonia pugnabunt, quàm in unum Reipublicæ corpus, sic satis feliciter concreverent. Ut enim, simili modo oppressi olim à Persis Athenienses dicebant: Donec sol consuetum cursum tenebit, Athenienses Agriorum Vastatorum, & violatorum templorum vindictam, à Persis bello exigent: sic Polonis in Svecos, non tam dicendum quàm agendum est, ut qui, tam extremos, & omnem barbarorum *furorem* superantes hostes, ceu nunquam futuri amici, illis sese præstiterint.

Allegas Jagiellonem Livuanum, Henricum Gallum, Stephanum Hungarum, Sigismundum Svecum Poloniæ Reges quorum honestissima in petendo, & consequendo corpore Reipublicæ Poloniæ exempla si imitanda Regi tuo proposuisses, fortè voti sui, quod inordinato affectu, & præcipiti furore evertit, aliquid quando compos extitisset.

Et verò, sic nè satis feliciter gentes has concreverere posse existimasti, promittens, quod: *non desunt remedia compescenda ferocia, & mitiganda superbis Polonorum pectoribus, amara hæc profecto, & à natura, ac ingenio Polonorum aliena remedia. Nonnè verò insania est, haud sanè intelligere, quod vicissim, non desint remedia Polonis, compescendo Furori & mitigandis insanis Svecorum capitibus?*

Affudisti quidem illi dementiae temperamentum his verbis: Non ea est ferocia Svecorum qua Polonus non ferat sed simul mixturam, Gentium & sensus tui ostendisti, addens: Germanicus Genti est animus. Cui enim non paradoxum videri debet, in corpore Svecico. Germanicum habitare animum? An quòd

Sveci,

Sveci, animo proprio deficient, & Germanico uti opus habeant? An quod forte è Germanis progeniti, naturalem Spiritum ab illis trahant quod vide ne ipsis plus detraxeris, quam addideris. Nam si Germanos cum Svecis olim eandem fuisse Gentem intelligis, majorinè Germanorum honori, scriberes, *Svecicum Germanicæ Genti esse animum*, cum Germni dubio procul suo proprio animo quo olim gloriati sunt contentari malint. Equidem Polonis cum certè Polonicus sit animus, cum adoptivo hujusmodi Svecorum animo convenire non posset. Nonnè verò contrarium superius scripsisti, quòd; *Poloni non nisi ægris oculis Germanum militem vident, nec Germani Polonum fidum sibi solent experiri?* Hoc per te posito dissidio, quomodo tibi ipsi contrarius, Svecos quibus *Germanicus est animus* sic satis fæliciter cum Polonis in unum corpus concrecere posse existimasti?

Deniq; *maximum* ais, *Concordiæ statum inandè videri obstaculum Papalæ Religionem*. Quo nonnè ingenuè fateris Svecis Causam Religionis non esse negotium principale hujus belli, quod Religioni suæ addictis falso contra claram hanc doctrinam tuam persuadere nituantur: sed duntaxat obstaculum ad negotium principale, nempe ad occupandam, & in unum corpus componendam, ac prudenter administrandam Poloniam?

Rectè itaque in hac posteriore parte Epistolæ tuæ Causarum hujus Belli ac *Brevium* illarum *Chartarum obscuritatem* amovisti, & vel *tar distimo* Lectori, elucidasti, quòd nimirum *Furor* ille *patientia* propositi, longo Induciarum tractu *lesæ* genitus, quo Carolus Gustavus Rex tuus coactus est Regem Poloniæ bello adoriri, nil aliud fuerit, quam cupiditas Poloniæ prudenter administrandæ, & in unum corpus fæliciter unien-dæ in quam ille videlicet ad *Furorem* usque exarserat. Quid mirum? Pulcherrimam enim esse, & ad invidiam illarum præfertim, quæ rupibus & saxis horrent Terrarum formatam esse Poloniam quis negaverit? sed cujus ille potunda, & prudenter administrandæ omnium longè maximum in *Furore* non animadvertit *obstaculum* quòd nimirum hæc Virum suum legitimum habeat JOANNEM CASIMIRUM: cui prius data à Deo per admirandam Spiritus Sancti in unanimi totopulorum consensu energiâ, & per solennia verba add espnsationis. Accipe Coronam regni, quâ Sanctitatis gloriam & honorem, & opus fortitudinis significari intelligas. Item: Accipe gladium in Defensionem Sanctæ Dei Ecclesiæ Divinitus ordinatum, ad vindictam malefactorum, quo vim æquitatis exerceas, molem iniquitatis potenter destruas, memorque sis de quo psalmista prophetavit dicens: Accingere gladio tuo, super, sæmur tuum potentissime. Huic tam Potentissimo

tissimo & Divina fortitudine accincto Viro Sponsam à Deo datam velle eripere, aut honestissimos filios castissimæ Matris id pati posse credere, nonne is monstruosæ Audaciæ & flagitiosi consilii conatus erat, in quo periêre jus, decus, mores, fides? Hæcne enim est *Justitia* quæ honeste vivere, neminem ledere, jus suum cuique tribuere docet?

Dices hanc privatorum Justitiam esse, aliam porro Regiam nempe: Fides Regni causa violanda & gladium qui tenet, optimè de Justitia differit, ac:

Nunc qui fœdera rumpit

Ditatur: qui servat eget.

Sed vide fieri posse; ut idem & fide simul & Regno careat, & gladio pereat, quem ipse paravit acuto; & ruptis fœderibus ditatus brevi eget; sæpe enim affuetos spoliis affligit egetas, & quæ rapuere ipsi, mox raptor alter habebit, Nec habet eventus sordida præda bonos.

Verum enim verò, ut tibi vel præmissa concederentur *Justitiane* Regiæ esse censuisti, non denunciata hostilitate Regem Poloniæ Bello adoriri? Revolve omnium temporum & Gentium exempla, non id vel à barbaris sine fraude ommissum usquam reperies. Potuerant fortasse raptam olim Helenam propriam Græci, (non alienam ut Poloniam Sveci) non denunciato bello vindicare, attamen prius repetitum eandem, viros Principes Menelaum & Ullissem Trojam ab iis missos scribit Homerus. Quo enim jure, inquit Cicero, bellum justum esse potest, nisi aut repetitis rebus geratur, aut denunciatum prius sit atque indictum? Quem usum multò magis inter Christianas gentes, omnibus justis & honestis bellis servari in comperto est.

Sublatà itaque omni ex parte Armis Svecicis, Justitiã, quid sunt Bella nisi latrocinia? ait Baldus. Quod si juxta Senecam: Latro est, etiam antequam manus inquinet, qui ad occidendum jam armatus est, & habet spoliandi, atq; interficiendi voluntatem; quod tu dabis nomen Svecis, qui præda simul & sanguine, in Polonia, manus inquinaverunt? qui non gazis Regiis, opibusque Procerum & Nobilium diripiendis, non ornamentis, & marmoribus Palatiorum, non laminis tectorum detrahendis, non auro Sacro, vasibus, campanis, & suppellectili Deo immortalis dicatæ auferendæ abstinerint, sed nec cadaveribus ipsis exhumandis & spoliandis pepercerint! Ut omittam Tempia, & Carnobia combusta vel diruta, aut omni flagitiorum genere profanata, submersa in aquis aut destructa quæ avelli non poterant prædarum onera, explorata diabolicis præstigiis, aut exquisitis cruciatibus & tormentis extorta pecuniarum abdita, ut plare in his Fundamentis *Justitiæ* Tuæ, à qua, tantum (Baldo & Seneca definentibus)

nientibus) latrocinium, invenit patrociniū, non obscure cuius expresserunt,
quod nimirum:

Rupere fœdus impius lucri *Furor*

Et ira præceps. Ubi lucrum negatum est. Sed jam

Deus ecce *Furentibus* obstat.

Illeque *exquisitissima pœna*, quâ *afflictum* Poloniæ Regem *dignum* esse judi-
casti, divinâ *Iustitiam* tuam limante, & eliminante *Iustitiâ*, in authores suos cõ-
cerfa est. An enim non exquisitissima pœna est, illum cuius fastos fortunæ per-
orbem Terrarum disponebas, jam præter aliquot alibi fortalitia, sine Prussiæ
erminis includi. Quem Moschis à finibus Germaniæ arcendis intentum esse
radicabas, per eosdem Livoniæ finibus arceri. Qui Protectionis in poloniam
beralis erat, Protectione ab aliis (missis Legationibus) egere, eaq; merâ quo-
inq; licet alio titulo, à Brandeburgico obtentâ, in prussia hucusque subsiste-
e. Omitto publicum odium, quo nullum gravius supplicium: perditam fidem,
nam qui perdit, nil habet quod perdat amplius. Non commemoro amissos
elli Duces, Officiales, Auxiliarios. Non sulcito Æoli cum minoribus aliis hu-
is belli flabris, in ipsa tempestate à se concitata expirium. Taceo Sacrilegas
xadas, aut excussas, ac t ab ipso mari abominante facinus ad litus eiectas. Li-
tras cum cistella in mare præcipitatas ab eodem eructatas. Missum facio Kõ-
lksmarkium, in eadem ipsa navi Lubecensi, in qua Legatus Polonorum Co-
es de Leszno, pacis causâ, in Sveciam navigaverat, cum eodem ipso Naucle-
o captum. Non tango, abruptum cum Induciis, currentibus iis indultum à
ege Poloniæ & Sveciæ, Regni Sveciæ titulum. Non auguro, *deseram*, cu-
dine alterius Regni (contra jus Svecicum Titulo protectionis elusum) tan-
tempore possessionem Regni Sveciæ: Divinâ *Iustitia* cooperante ad finem
mittendam. Equidem si Annibal Romam cupiens alienam, Carthaginem a-
isit propriam, quidni Carolus Gustavus, Poloniam cupiens, Sveciam amit-
t alienam. In prussia porrò alienis magis, ut præmissum est, quàm suis viri-
us adhuc fatis oblectans, quis novit an non expectet Fortunam vicix Du-
s Atheniensium? qui expeditione injusta in Siciliam suscepta (etsi ad eam
populo coactus & vi panè Dux copiis impositus fuerat) cum, ut refert Plu-
rchus, in eo bello, transmarino & difficili, res Atheniensium suorum, ad
mmam potentiam evectas, à Deo & fortuna subverti perspiceret, è Sicilia
rò elabi non posset, militumque metum, & marorem, recordatione turpi-
dinis infamiæque eâ militiæ paræ, ejusque cum magnitudine, & gloria re-
m, quas se gesturos speraverant, comparatione obortum, animadverteret;

H

tandem

tandem ad pedes Gilippi Ducis hostium accidens dixit. Miseremini Victores non quidem mei, cuius gloria, nomenque illustre ad hoc calamitatis pervenit sed Atheniensium reliquorum, & cogitate comunem esse fortunam belli. Quis inquam novit an decretum contra *assibitum* aliis bellis Poloniae Regem quod ipse tulisti, nimirum *Neumquam dignum esse misericordia* non sit mucro tuus proprius, in quem causâ Regis tui, Divina Justitia ad finem urgente incurrat.

Etsi enim quod superius scripsisti: *Interdum Injusta quoq; arma (que Dicitur sapiens humanarum rerum administratio, antequam magnus & terribilis ille dies justum scelerebus supplicium decernet) duntaxat satis felicitas excipit* sepius tamen culpam pœna premit comes, imò semper, improbos sequitur ultor à te ego Deus: alioqui, tarditatem pœnæ, supplicii gravitate compensat.

Itaque his, sive antequam, sive postquam magnus & terribilis ille dies justum scelerebus supplicium decreturus advenerit, Tribunali Justitiæ Divinae relictis (ad quod te cum omnibus Tuæ Justitiæ argumentis, Regemq; tuum, & qui huic ad manum est fidelem Senatuum tot homicidia, Sacrilegia, rapinae, oppressiones pauperum & alia infanda hoc bello patrata facinora provocant, & cunctis infimul pro tempore, quod ille ad judicandum Justitias accepserit, diem dicunt) Venio ad Coronam Justitiæ Tuæ fini Epistola appositam his Poetae verbis:

Arma tenenti

Omnia dat qui iusta negat.

& nihil amplius. Nimirum scilicet visum, satis impiè superius ad Favorem iniquitatis invocatum iterare, vel certè tandem puduit impudenti Justitiæ addere nomen DEI, ubi Poeta quamvis Ethnicus addidit. Nec Numina defuunt. Deus sunt enim, ut jam tibi offensum est. Alioqui hac studiosa & deliberata Dei qui omnium Finium infinitus est Finis à Coronide Justitiæ Tuæ exclusionem nonne eam, ab ipso cuius in illis regionibus, Oloa teste, sedes est, Sathiana profectam esse clarè demonstras?

Unde porrò ut & ex præmissis omnibus agnoscis, jam ut opinor, quòd *Justitia tua* inventa sit similis illi mulieri, quæ pudicitia amisâ sero tamen gaudet, & Titulo virginali gloriatur. Quem si illi negaveris, ex insana insaniora feceris, multo magis parentum ejus gravem offensam incurreris. Quod idè tibi, zelo Amoris & Honoris *Justitiæ tuæ* ne accidat da operam. Cum enim Venno, Rege, muliere fortior sit ipsa Veritas, quæ manet & invalescit & obtinet æternum, à qua nimirum stant Sacrae Literæ & Divina Justitia huic pom

Ex

Furore obniti difficile est. Quinimo tibi *Iustitia* hujus *Svecicæ* sive parenti, sive quasi sacra, Presbytero orandum est ut sit mens sana in corpore sano, qua *Furore* amoto *Iustitiam* veram & castam, vel sero agnoscas, agnitamq; ex postliminio nempè à *præliminaribus* & exclusivis illis *Causis* tandem ad limen ipsi debitum reducas. Hanc te docet consensus generis humani & legum divinarum & humanarum *Tabulæ*, quæ reddere unicuiq; quod illicite ablatum est imperant & pœnam malefactis irrogant: hanc mos ipse & jus Gentium demonstrat: Hujus quippe causa & olim *Romani* ut auctor est *Livius Sp. Posthumium Sannitibus*, & posteriore sæculo *Mancinum juris communis violatores nudos vincetosq;* dediderunt per verba: *Exolvamus Religionem Populum Romanum*, ne quid divini aut humani juris obstet, quo minus justum de cætero incatur bellum: & *Sannites* vicissim, ut idem auctor est, *Gentis suæ Induciarum violatorem Romanis* extradiderunt. Cum desertoribus enim fidei & pactorum violatoribus, pacta alia non esse proficua ipsa per se ratio delicti demonstrat. Unde & posterius neq; *Tarchinas*, nec, ut verbis *Taciti* utar, *Spartacus* cum *Italiam* ureret magnis implicatam bellis *vertorij*, & *Mithridatis*, obtinuit ut in fidem reciperetur. Imò insuper à talibus quo firmiora tandem sint promissa, dantur obfides ex Gente præcipui, ut apud eundem *Tacitum* legimus cum *Partorum Legati* sub *Tiberio Phraaten Regis Iraati filium* obfidem *Romæ* retentum in *Regem* sibi dari poposcerunt, & sub *Claudio* alij *Meherdatem* ex *Arfacidarum Gente* quæ erat *Regia*, impetraverunt. Licet enim hoc bellum non à *Furore* sed à recta ratione profectum, & necessarium esset, quo nimirum nihil aliud, quam pax quæreretur cujus causa sapientes bella gerunt, tamen neq; pax sine *Iustitia* esse potest oraculo *Divini Juris* periti: *Iustitia* & pax osculatæ sunt. Verum tamen *Iustitiam* hujusmodi agnoscere non potes, nisi inprimis *Deum*, à quo illa de cælo prospexit, & cujus timor initium sapientiæ est, agnoveris, quem ut jam tibi ostensum est planè ignoras. Nonne verò hanc si *Furorem* cæcum *Poetis* verè dictum, amoveris, in *Iustitia* *Atenorum Polonicorum* clarè vides, quæ principium, medium, & rectam lineam, finemq; *Deum* habet. Principium nimirum *Vocationem Regis JOANNIS CASIMIRI* ad *Solum Regni Poloniæ*, ipsamq; *Inthronisationem* à *deo*, ad *Regnum Svecicæ* à *Natura*, cujus auctor *Deus* est, Medium tot *Legationum negotijs* postposita etiam sua, & *Reipublicæ dignitate* exantlatum, pacis & dilectionis causa à *Deo* commendatæ, relicta, mandatæ: Finem ex pace & tranquillitate populorum, & dilectione christianorum inter se *Gloriam Dei*. Quid hac *Iustitia* divinius, aut clarius, aut fortius? Hæc igitur talis & tanta
exigit.

exigit, ut illi Regnum Sveciæ Hæreditarium reddatur. Occupata in Livonia
& Prussia cedantur: Damna Reipublicæ nec toto quidem Sveciæ regno repa-
rabilia Pomeraniæ Ducatu sarciantur: Authores violatarum Induciarum vin-
cti dedantur: obsides firmæ in posterum fidei retineantur. Alioqui

Arma tenenti

Omnia dat, qui Justa negat, nec numina desunt. Vale.

F I N I S,

Soli DEO qui SOL EST JUSTITIÆ
¶ Laus, Honor, & Gloria.

ELO

S

CAR

R

GOT

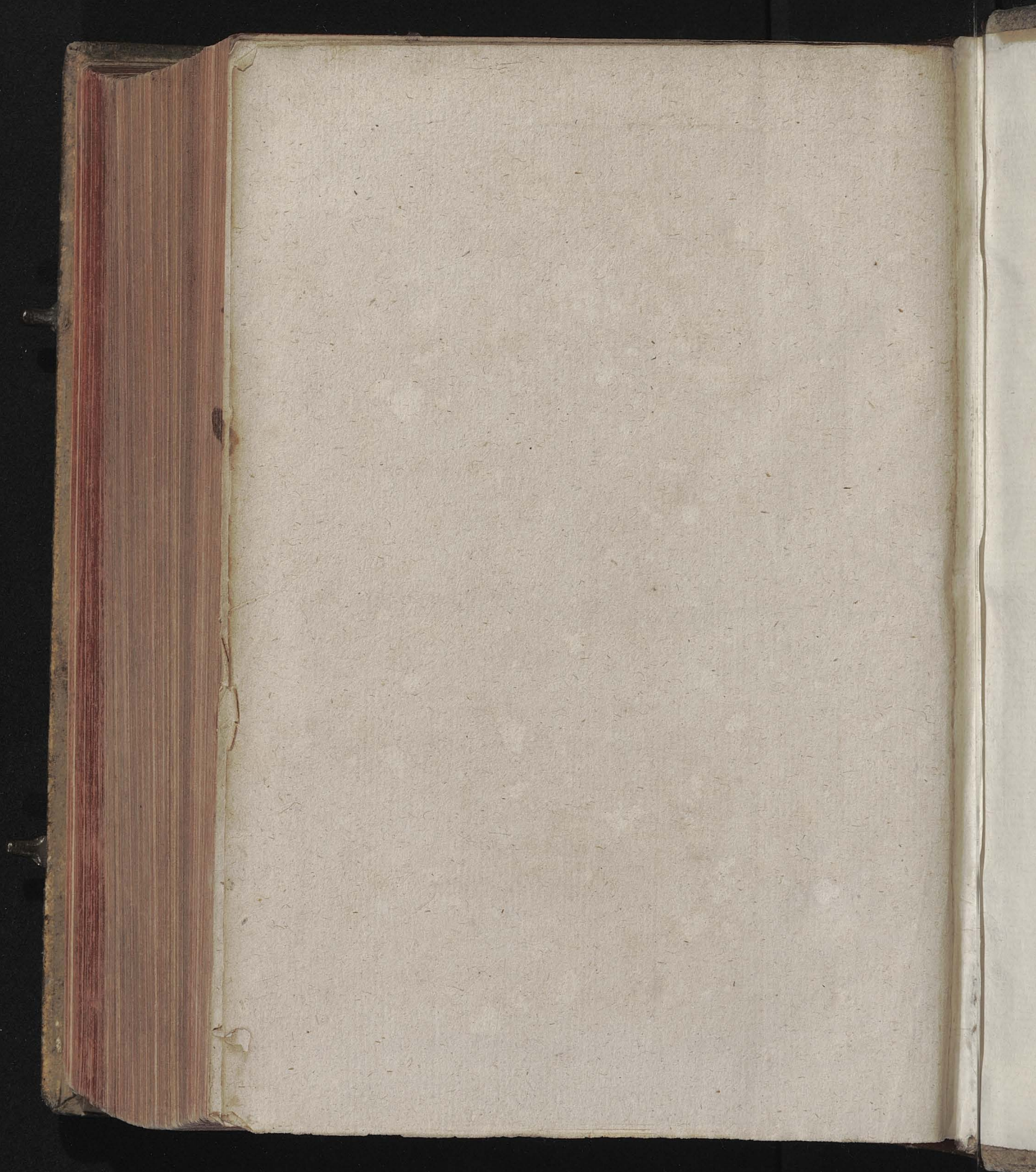
F

FEBRI

1. Pax pax polono-suevica Olivæ d. 3 Majæ 1660
2. Pax Germano-suevica Monasterii Westphalor 24 Junij 1648.
3. Harmonia jurorata etc p Joh: Wolff 1652
4. De sacra coronâ regni Hungaricæ oratio etc Petri de Reva 1652

Biblioteka Jagiellońska

stdr0009395

